

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кафедра англійської філології і перекладу
імені професора І.В. Корунця

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства

на тему: «Модус виховання в англійськомовній лінгвокультурі та специфіка його відтворення українською мовою (на матеріалі англійських текстів із батьківства)»

Студентки групи МПа 04-21
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми
перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад
(англійська мова і друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Прохоренко Яни Сергіївни

Допущена до захисту
« » 2022 року

Завідувач кафедри англійської філології
і перекладу імені професора І. В. Корунця

Науковий керівник:
доцент кафедри
Доцент Козяревич-Зозуля Л.В.

доц. Мелько Х.Б

(підпис)

(ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка: ЕКТС _____

Київ – 2022

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Korunets Department of English Philology and Translation

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Upbringing modus in the English language lingual culture and specifics of its rendering in Ukrainian (case study of English texts on parenting)”

Group MPa 04-21
School of translation studies
Educational Programme Translation Studies: Specialized Translation
(English and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Yana S. Prokhorenko

Research supervisor:
L.V Koziarevych - Zozulia
Associate professor

Kyiv – 2022

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2021 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2021 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2021 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2022 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2022 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2022 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	5 жовтня 2022 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2022 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2022 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)
Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) 2 курсу групи Мпа 04-21 факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), , перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Прохоренко Яни Сергіївни

за темою Модус виховання в англійськомовній лінгвокультурі та специфіка його відтворення українською мовою (на матеріалі англійських текстів із батьківства)

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	☐ усі компоненти присутні , ☐ один компонент відсутній ☐ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ незначні помилки в оформленні ☐ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота Прохоренко Яни Сергіївни може бути (не може бути) рекомендована до захисту (ПІБ студента)

(підпис керівника)

Козяревич-Зозуля Л.В
(ПІБ керівника)

” ____ ” _____ 2022 р

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

студента(ки) 2 курсу групи Мпа 04-21 факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Прохоренко Яни Сергіївни

за темою Модус виховання в англійськомовній лінгвокультурі та специфіка його відтворення українською мовою (на матеріалі англійських текстів із батьківства)

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — загалом 10 балів (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

(ПІБ рецензента)

(підпис рецензента)

” ” _____ 2022 р

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
РОЗДІЛ 1	
ВИХОВАННЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНА І ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧА КАТЕГОРІЯ.....	5
1.1 Теоретичні дослідження модусу виховання в гуманітарній парадигмі.....	5
1.2 Принципи перекладу англійськомовних текстів із батьківства.....	10
1.3 Виховний дискурс у мовознавстві та перекладознавстві.....	18
Висновки до розділу	26
РОЗДІЛ 2	
МОДУС ВИХОВАННЯ В АНГЛОМОВНІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ.....	28
2.1 Лінгвокультурні стереотипи виховання в англomовній лінгвокультурі у перекладі	28
2.1.1. Британський стиль виховання дітей.....	32
2.1.2. Американський стиль виховання дітей	34
2.2. Відтворення ціннісних орієнтирів виховання у перекладі.....	35
2.2.1. Відтворення українською мовою лінгвокультурних смислів в англomовній фразеологічній одиниці на позначення виховання.....	38
2.2.2. Способи перекладу англomовних неологізмів на позначення виховання.....	43
Висновки до розділу 2.....	54
РОЗДІЛ 3	

ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ З ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ.....	57
3.1. Переклад нонфікш літератури у вимірах оцінки якості	57
3.2. Прагматика якості перекладу англомовних книг з виховання дітей.....	59
3.3. Перекладацькі помилки.....	61
3.4. Застосування основних принципів перекладу до англомовних текстів з виховання дітей.....	63
3.5. Використання перекладацьких трансформацій при перекладі англомовних текстів з виховання дітей.....	65
Висновки до розділу 3.....	73
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	84
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	85
ДОДАТОК А.....	86
ДОДАТОК Б.....	90

ВСТУП

З давніх часів сім'я вважалася найважливішим інститутом виховання людини. Сім'я слугує першим соціальним середовищем дитини, джерелом соціального-культурного коду, центром ролі дитини в морально-етичній і духовній системі, а також моделлю для наслідування поведінки. Здавна батьки забезпечували позитивну атмосферу у родинному колі, виявляли щиру любов до дитини, створювали найсприятливіші умови для розвитку та становлення особистості, обирали найприйнятніші методи ефективного виховання та реалізовували їх у поєднанні з власними педагогічними надбаннями та здобутками. Роль батьків на всіх історичних етапах розвитку суспільства полягала у піклуванні та турботі про дитину, формуванні у неї моральних якостей та почуттів, наданні допомоги у процесі поступового та планомірного входження дітей у соціальну сферу та налагодження ефективних суспільних відносин, оволодінні навичками трудової діяльності, підготовці підростаючого покоління до самостійного життя.

Шанобливе й дбайливе поводження батька й матері, праведне життя, засноване на прагненні до вищих ідеалів – родинного щастя, морального та здорового благополуччя, вічної сили любові сприяли формуванню фізичного й духовності та цінностей, створенню розвиненої особистості. Отже, батьківство стає важливим інструментом, що забезпечує формування в дитини основних якостей і навичок, які зроблять її усвідомленням соціального та культурного досвіду людства та повним доступом до багатьох сфер життя.

Отже відсутність досліджень модусу виховання в лінгвістиці та відтворення стилів батьківства українською мовою зумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Об'єктом дослідження виступає модус виховання в англomовних текстах з виховання дітей.

Предмет дослідження – засоби на позначення виховання та їх відтворення українською мовою.

Мета роботи – дослідити модус виховання в англійськомовних текстах та основні перекладацькі трансформації, застосовані для відтворення модусу виховання українською мовою.

Для досягнення поставленої мети передбачено реалізацію таких **завдань**:

дослідити сутність поняття модус виховання та його основні складові;

розглянути батьківський стиль та особливості його перекладу;

проаналізувати різні батьківські стилі з позиції перекладу;

дослідити фразеологізми на позначення виховання в англійськомовних текстах;

вивчити неологізми на позначення виховання в англійськомовних текстах;

визначити способи еквівалентного відтворення українською мовою батьківських стилів;

проаналізувати застосування перекладницьких трансформацій для адекватного відтворення засобів виховання;

проаналізувати перекладацькі помилки у зіставленні перекладів англійськомовних текстів.

Матеріалом для дослідження слугували 100 прикладів сучасного англійськомовного виховного дискурсу, відібраних методом суцільної вибірки з англійськомовних книг з виховання дітей.

Для вирішення поставлених завдань у дипломному дослідженні були використані такі методи: теоретичний аналіз (вивчення основних теоретичних понять, аналіз наукової літератури за темою дослідження); теоретич-

ний синтез (узагальнення теоретичних відомостей про виховання, виховний дискурс); метод суцільної вибірки (відбір 100 текстових фрагментів на позначення засобів виховання); системний аналіз (добір ілюстративного матеріалу та його групування за структурно-семантичним принципом); трансформаційний аналіз (застосування перекладацьких трансформацій при перекладі текстових фрагментів, відібраних з англійськомовних текстів з виховання); метод лінгвостилістичного аналізу та кількісно-статистичний метод.

Наукова новизна отриманих результатів складається в систематизованому описі модусі виховання в контексті сучасного перекладознавства та відсутності попередніх досліджень цієї теми в перекладознавстві.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використані при підготовці студентів до практичних занять з дисципліни «Теорії та практики перекладу педагогічного дискурсу», теорії міжкультурної комунікації та спеціальних семінарів з суміжних дисциплін – психолінгвістики, прагмалінгвістики, соціолінгвістики, комунікативної лінгвістики, когнітивної лінгвістики, а також для написання більш ґрунтовних праць з досліджуваного питання.

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, висновків, списків використаних джерел, довідкової літератури, джерел ілюстративного матеріалу, резюме англійською мовою та додатку.

У Вступі обґрунтовується актуальність досліджуваної теми, аналізується ступінь її наукової розробленості, визначені мета і завдання, предмет і об'єкт дослідження, наукова новизна та практичне значення отриманих результатів, а також вказані методи обробки досліджуваного матеріалу.

У Розділі 1 описано сутність концепції виховання, окреслено виховний дискурс, поняття батьківських стилів; розглянуто перекладацькі особливості виховного дискурсу.

У розділі 2 на основі ілюстративного матеріалу проводиться аналіз вербалізації засобів модусу виховання, а саме лексичні засоби виховання (фразеологічні одиниці, неологізми).

У Розділі 3 охарактеризовано способи еквівалентного відтворення українською мовою модусу виховання, здійснено аналіз перекладацьких помилок та застосовано перекладацькі трансформації для адекватного відтворення модусу виховання в англійськомовних текстах.

У Висновку представлені основні результати дослідження, сформульований загальний підсумок роботи.

У Додатку наведено список зі 100 фрагментів, використаних як матеріал для дослідження.

РОЗДІЛ I. ВИХОВАННЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНА І ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧА КАТЕГОРІЯ

1.1 Теоретичні дослідження модусу виховання в гуманітарній парадигмі

Категорія виховання належить до однієї з найдавніших і споконвічних квестій людства [30]. Виховання є інтегральним компонентом розвитку людини, її функціонування і життєдіяльності у суспільстві. Незважаючи на те, що виховання належить до базових понять та категорій педагогіки як практичної і теоретичної науки, воно постійно перебуває у фокусі міждисциплінарних досліджень.

Однак, наразі серед дослідників відсутнє однозначне тлумачення виховання. Тому осмислення сутності виховання постає об'єктом наукових досліджень таких наук, як: філософія, педагогіка, психологія, соціологія та інших суміжних гуманітарних наук. Аналіз існуючого сучасного тезаурусу сформульованих понять категорії «виховання» переконливо свідчить, що в різних наукових школах виховання розуміється як:

вплив;

цілеспрямоване керування;

виращування (*raising, raring*);

привернення до культури;

розвиток ціннісностей;

первинна соціалізація [1].

Найбільш уживаною є думка про виховання як процес, у якому провідну роль виконує дорослий, який реалізовує функції вихователя, водночас діти є об'єктом цього процесу (виховання) [2, с. 11]. І лише з переходом від авторитарної педагогіки та гуманістичної парадигми виховання формується зовсім інше розуміння виховання, що полягає у суб'єкт-суб'єктній взаємодії. Проте воно ще не стало остаточно домінуючим. Отже, здійснений нами аналіз наукових праць з виховання дає нам підстави переконливо стверджувати, що науковці застосовують різноманітні визначення

такої вкрай важливої педагогічно-психологічної категорії, як «виховання». Відповідно, є підстави для більш детального розгляду тлумачення виховання в сучасній педагогіці та інших гуманітарних науках.

В українській мові поняття «виховання» походить від слова *ховати, вирощувати*. В українській народній педагогіці поняття виховання спочатку вживалося у значенні «*оберігати (ховати) дитя від небезпеки*», згодом термін «виховання» почало позначати «*вирощувати дітей, навчати правил доброї поведінки*» [13]. Також дослідники української мови уточнюють, що термін «виховання» походить від дієслова «*годувати*» (рос. «*питать*»), який в оригінальних транскрипціях з однаковим значенням присутній у старослов'янській та майже у всіх слов'янських мовах (українській, чеській, словенській, сербохорватській,). До речі, чергування голосних літер у слові «*питать*» пов'язане з іменником «*пестун*» і звертає увагу на активну участь когось або чогось ззовні у процесі виховання.

В сучасній англійській мові поняття виховання передається наступними лексемами: *raising, rearing, parenthood, parenting, fatherhood, fathering, paternity, maternity, motherhood, mothering, caregiving, caretaking*.

У тезаурусному словнику англійської мови наведена така дефініція виховання: *Upbringing - the way a child is raised; the care and teaching given to a child by parents or other people—usually singular*.

Щодо походження слова *upbringing* знаходимо таку інформацію: *upbringing* (n.), "act of rearing a young person," from **up** (adv.) + *bring-ing* (bring (v.)). Mainly in Scottish in 16c.; in general use from c. 1870, according to OED. A verb *upbring* (past participle *upbrought*) was in Middle English in a sense "raise, rear, bring up, nurture" (c. 1300), but in Middle English *up-bringing* is attested only as "act of introducing" (c. 1400).

У лінгвістичній літературі модус виховання розглядався крізь призму концепту батьківства, дитинства, материнства, сімейного дискурсу. У

науковій статті присвяченій розробці лінгвокультурного концепту БАТЬКІВСТВО, останнє розглядається як багатоаспектний феномен [49, с. 14]. Батьківство є соціально-психологічним поняттям, що охоплює сукупність знань, уявлень і переконань стосовно себе в батьківській ролі, які імплементуються у всіх проявах поведінкового компоненту батьківства. У науковій літературі сутність батьківства як багатогранного феномену інтерпретується в декількох аспектах [13]. Перший – як біологічний, психологічний і соціокультурний феномен. Другий – як інтегральне психологічне утворення особистості (батька і/чи матері). Третій – як надіндивідуальне ціле (тобто ми – батьки). Четвертий – як соціальний інститут, що поєднує два інших інститути – материнство й батьківство (у вузькому розумінні). П'ятий – як діяльність батьків щодо догляду, виховання, навчання, матеріального забезпечення дитини. Шостий – як етап у житті людини, що починається з моменту зачаття дитини й не припиняється. Сьомий – як буття, стан, перебування людини в становищі батька. Восьмий – як об'єктивний факт походження дитини від конкретних батьків, що засвідчується актовим записом про народження. Дев'ятий – як суб'єктивне відчуття людини себе батьком. Десятий – як кровна спорідненість між батьками й дитиною. Одиннадцятий – як усвідомлення батьками родинного зв'язку з дітьми [49, с.13].

Отже, учені умовно виокремлюють два підходи до розуміння батьківства. Перший підхід передбачає біологічну спорідненість як конституюючий елемент батьківства. Відповідно, такий підхід визначає батьківство як наслідок біологічної схильності та здатності представників обох статей до реалізації функцій турботи й догляду за своїми (біологічними) дітьми [3, с. 26]. Інакше кажучи, як константа, що підлягає мінімальним лінгвокультурним й історичним змінам.

Інший підхід ідентифікує батьківство як соціальний конструкт, якому притаманна історична та лінгвокультурна варіативність. Наведений

підхід акцентує на динамічному характері материнства й батьківства [13]. Концепт «БАТЬКІВСТВО» досліджено на матеріалі даних англійських словників-тезаурисів, тлумачних словників сучасної англійської мови й текстового матеріалу художньої прози британської та американської лінгвокультур. Попри той факт, що батьківство є однією з фундаментальних цінностей людства, феномен батьківства та виховання не були об'єктом лінгвістичних досліджень на матеріалі англійської мови.

Дотичним до нашого дослідження є вивчення концепту “*Childhood*” з ключовими словами-репрезентантами, які представляють досліджуваний концепт і маніфестують концепт у мові [50, с. 96–97]. Ядром досліджуваного концепту є образ дитини. Концепт «дитина» є багатограним, об’ємним ментальним утворенням. Дослідник виходить з розуміння дитини як «маленької людини», тобто людини, яка перебуває в дитячому віці. Тому досліджуваний концепт Дитинство входить в одиниці нижчого рівня в інтегруючий суперконцепт «людина», в зв’язку з чим вимагає системного підходу до його опису [5, с. 123]. До ядра концепту “*Childhood*” автор відносить такі одиниці як “*beginning*”, “*birth*”, “*boyhood*”, “*cradle*”, “*genesis*”, “*infancy*”, “*incipiency*”, “*interception*”, “*maidenhead*”, “*nascence*”, “*nativity*”, “*origin*”, “*origination*”, “*parturition*”, “*pregnancy*”, “*youth*”. Вік виступає як одна з базових характеристик концепту “*Childhood*”.

Розглядаючи концептуальне поле концепту “*Childhood*” дослідник виокремив такі елементи, які формують асоціативні зв’язки концепту. Серед них: – Дитина (*child, boy, girl, kid, kiddies, kiddy, nestling, nipper, shaver, tike, tyke, tidier, youngster* і ін.); – вік і життєві етапи (*newborn, baby, infant, toddler, child, teen, youth, birth* і ін.), включаючи вікові характеристики (*childish, young, green, minor, bread-and-butter* і ін.); – сім’я (*mother, father, brother, sister, siblings, immediate family, parents, grandparents, aunt, uncle, cousin* і ін.); – характерні для дітей ознаки (*innocence, purity, dependence, curiosity, unconcern, happiness* і ін.); 38 – виховання і поведінка (*mischief,*

naughtiness, devilment, obedience / disobedience, misbehavior і ін.); – дитяча зовнішність, місце проживання, житло (*home, playing room* і ін.); – дитячі печі та іграшки (*cradle, rattle, toys, і ін.*); – дитячі хвороби (*measles, flu, cold, chickenpox* і ін.); – навчання і пізнання (*school, classroom, homework, classmates* і ін.); – недолік знань і досвіду (*infantine, innocent, native, simple-hearted* і ін.) [43, с. 77].

Світ дитинства – є складний і багатогранний комплекс соціальних взаємостосунків дитини з оточуючими людьми. Тема дитинства є однією з базових універсальних тем. Тому концепт “*Childhood*” має експліцитно виражені антропоцентричні параметри і репрезентує складне когнітивне утворення з цілим рядом буттєвих, параметричних і соціально-психологічних ознак. Дитинство є специфічною частиною системи суспільно-соціальних відносин, що регулюється діапазоном соціальних відносин, які регулюються спеціальними нормами і правилами через виховання. Дитинство як етап людського життя розглядається наукою як соціальний конструкт.

Г. Г. Демиденко розглядає материнство як лінгвокультурне явище, виражаючи усталені лінгвокультурні стереотипні погляди на виховання дітей. в межах українського комунікативного простору. Материнство як соціокультурний феномен, що містить генезу усієї людської культури та цивілізації, усього суспільно-історичного та родинного досвіду людства. У дослідженні Г.Г.Демиденко з’ясовується лінгвістична сутність материнства, материнської поведінки [40, с. 19]. Материнство передбачає комплексний вияв поведінкових реалій, дій, процесів, пов’язаних із жінкою, дитиною, родиною, а відтак його характеризують звороти різнотипні за конструкцією.

Останнім часом науковці надають увагу вивченню специфіки сімейного англомовного дискурсу [26, с. 214]. Побутове сімейне спілкування вважається природним вихідним типом спілкування, який засвоюється в онтогенезі і як тип дискурсу розвивається протягом усього життя людини.

Характерними особливостями цього типу дискурсу є високий ступінь спонтанності організації спілкування, ситуативна залежність, відносна суб'єктивність у вирішенні загальноціннісних побутових проблем і, як результат, порушення логіки, вільне оперування структурними, лексикограматичними та стилістичними засобами, оформлення висловлювань та висока концентрація невербальних комунікативних компонентів у мовленні. Основними типами сімейного дискурсу є матримоніальний діалогічний дискурс (спілкування “чоловік – жінка”), парентальний діалогічний дискурс (спілкування “батьки – діти”), дискурс сіблінгів (спілкування “брати – сестри”). Ці типи дискурсу виступають як різновиди особистісно-орієнтованого дискурсу в родинно-побутовій сфері.

1.2 Принципи перекладу англійськомовних текстів із батьківства

Книги з виховання дітей (*parenting books*) належать до жанру нон-фікш. **Нон-фікшн** – (з *англ. Nonfiction* – нехудожня література) особливий жанр літератури, для якого притаманна побудова сюжетної лінії, яка заснована на реальних подіях та документальних свідченнях крізь призму образного-естетичного сприйняття автора. Останній є визнаним експертом у своїй галузі. Хоча наразі у сучасному літературознавстві відсутня узгодженість в термінологічній дефініції нон-фікшн, що викликає ряд інших дискусійних і контраверсійних питань. У своїх працях вчені Британії, США, Канади активно послуговуються терміном *nonfiction*, позначаючи «документальну» літературу. У польському літературознавстві – це визначення «література факту» що не є ані романом, ані повістю оповіданням; це – ділова чи критична проза. В українському ж літературознавстві досі не встановлено відповідності між поняттями «література факту», «фактографічна література», «документальна література», «нефікційна література» та нон-фікшн. Тому деякі вітчизняні науковці-літературознавці вживають усі ці

терміни синонімічно, вважаючи їх феноменом одного порядку, що означають невигадану літературу про реальність. Інші науковці називають *nonfiction* «особливим літературним жанром», «художньо-публіцистичним жанром». «На зміну белетристиці, побудованій на художньому узагальненні, домислі, приходить література документа й факту» [52]. Н. Головченко визначає літературу нон-фікшн, або ж літературу факту як «особливий літературний жанр, у якому сюжетна лінія вибудовується виключно на реальних подіях з епізодичними вкрапленнями художнього вимислу [52]. Ця література вона засвідчує реальні події та є еклектичною за жанровою формою текстів (автобіографічні деталі, публіцистика, верлібр, вірші прозою, новели, образки, репліки тощо), проте єдиною тематично, змістовно, за пафосом, формою наративу та світоглядом автора».

Особливим феноменом сучасного нонфікшн є психологічна проза як «різновид літератури, що перебуває на межі художності і документальності»

У такій літературі немає вигаданих подій і фактів, оскільки це – художньо-публіцистичний літературний жанр, в якому автор через своє естетичне, етичне та образне сприйняття документально і реалістично викладає факти, зображує персонажі і події. Письменник нонфікшн використовує композиційну організацію тексту і різні прийоми розкриття образів, представлених у творі. тільки різноманітна науково-популярна та довідкова література, в неї також входять і опису країн і міст, замітки мандрівників, публіцистика та есеїстика. Що знаходиться на перетині журналістики та художньої літератури жанр нон-фікшн має кілька класифікацій, однак ми розглянемо ту, що зазвичай використовується в книговидавничій індустрії.

Для нонфікшн дискурсу характерні такі особливості, яких варто дотримуватися і при перекладі:

А) стислість;

Б) корисність;

В) оперативність [53, с.480].

Сучасний нон-фікш є різноплановим і поділяється на декілька ключових напрямів: науково-популярна та довідкова література, до неї також зараховуються публіцистика та есеїстика; видання із популяризації науки: філософії, психології тощо, різноманітних довідників, енциклопедій, щоденників, мемуарних свідчень, есе і. т. д. Така література впевнено конкурує із художньою, однак досі не стала об'єктом чітко окреслених академічних розвідок, зокрема у перекладознавстві.

Варто виокремити такі книги з виховання дітей за 2022 рік, які варто прочитати: *Thrivers: The Surprising Reasons Why Some Kids Struggle While Other Kids Shine* (Dr. Michele Borba), *Social Justice Parenting: How to Raise Compassionate, Anti-Racist, Justice-Minded Kids in an Unjust World* (Dr. Traci Baxley), *Mindset: The New Psychology of Success* (Carol S. Dweck, Ph.D), *How to Talk So Kids Will Listen & Listen So Kids Will Talk* (Adele Faber and Elaine Mazlish), *The Conscious Parent: Transforming Ourselves, Empowering Our Children* (Dr. Shefali Tsabary), *The Whole-Brain Child: 12 Revolutionary Strategies to Nurture Your Child's Developing Mind* (Daniel J. Siegel, M.D. and Tina Payne Bryson, M.D), *Positive Discipline: The Classic Guide to Helping Children Develop Self-Discipline, Responsibility, Cooperation, and Problem-Solving Skills* (Jane Nelsen, Ed.D), *Brain-Body Parenting: How to Stop Managing Behavior and Start Raising Joyful, Resilient Kids* (Mona Delahooke, PhD), *The Explosive Child: A New Approach for Understanding and Parenting Easily Frustrated, Chronically Inflexible Children* (Ross W. Greene, PhD), «Супербатьки. 75 стратегій виховання» (Еріка Райшер); «Ігноруйте. Щасливе виховання без надмірного контролю» (Кетрін Перлман), «Розблороване батьківство» (Елізабет Кілбі), «Як виховати дорослого» (Джулі Літкотт-Гаймс), *Правила батьківства* (Річард Темплар) та ін.

Автори книг з психології виховання дітей формують ідею книги, що підсумовує їхній досвід з виховання. У кожному розділі автор тримає інтригу, яка має передаватися і зберігатися і для читачів у перекладі. У таких книгах автори вдаються до прийому *storytelling*, використовуючи різноманітну композиційну структуру твору, вживаючи стилістичні прийоми, інколи увиразнено метафорами, порівняннями, епітетами та художніми зворотами, які теж образно мають відтворюватися у мові перекладу. Переклад має постійно тримати увагу читача протягом усього тексту. Для цього у кожному розділі та підрозділі автор через перекладача зацікавлює ідеєю, яка має слідувати у наступному розділі, постійно підтримуючи інтерес до читання. Одні автори інтригують питаннями. Інтрига книги відображається у назві книги і підрозділів. Наприклад, книга автора *Joan Miller* з назвою *Eight Tools for Effective Parenting* перекладена назвою Книжка про Виховання, яку Можна Читати Дітям.

Завдання нон-фікшну – зробити явище зрозумілішим, а тому перекладач має дотримуватися принципу стислості, зрозумілості, яскравості, персуазивності. Книги про виховання дітей аби користуватися популярністю пишуться провокативно, переконливо, відповідають на виклики сучасності, ламають стереотипи у вихованні дітей.

Головна ціль і сутність перекладу це донесення до адресата змісту оригіналу за допомогою нового мовного коду. Переклад англійськомовних книг з виховання дітей має передавати слова та думки автора першотвору. Переклад книги з виховання дітей має читатися як оригінал (мова йде про використання тих самих типів речень чи образних засобів милозвучності, які вживаються автором). Переклад книги з виховання має відтворювати стиль оригіналу; до того ж переклад має відтворювати індивідуальний стиль перекладача. Так чи інакше крізь стиль перекладу пробиватиметься особистий стиль перекладача. Нарешті, переклад має читатися як твір, сучасний оригіналові; інше протиставлення – переклад має читатися як твір,

сучасний перекладачеві. Перекладачу має бути близька тема з виховання дітей, він має бути зацікавлений цією темою і виступати експертом у ній для того, щоб розуміти повідомлення автора першотвору. Інакше кажучи, перекладач проникає за значення знаків тексту і додає до нього належну екстралінгвістичну інформацію» [4, с. 178]. Це цілком виправдовує семіотичний підхід до мови, як до системи знаків з усталеним набором денотативних і конотативних значень слів, граматичних правил та узусу, що і зумовлюють добір відповідних мовних одиниць при перекладі.

Аналізуючи труднощі перекладу, пов'язані з розумінням та інтерпретацією тексту, важливо розглянути три рівні розуміння тексту:

- а) варто шукати в тексті те, що хотів сказати його автор;
- б) варто відшукати, що каже текст незалежно від намірів автора;
- в) варто шукати в тексті, що в ньому знаходить читач.

Основне завдання перекладача щодо досягненні еквівалентності оригіналу полягає у вмілому використанні різноманітних перекладацьких трансформацій, щоб текст мови перекладу найточніше передавав основне повідомлення, заповане в тексті оригіналу [3, с. 78]. Еквівалентність – це повна кореляція між текстами та їх сегментами; це слова, значення яких співпадають в обох мовах у всіх випадках, незалежно від контексту [7, с. 13]. Але таке співпадання трапляється дуже рідко навіть на рівні окремих слів, а не те, що текстів. Так, повністю можуть співпадати терміни, власні імена та географічні назви. Всі інші лексичні відповідності будуть варіантними; тобто, одному слову іноземної мови будуть відповідати декілька значень рідної мови, чи навпаки. В таких випадках вибір значення визначається контекстом. Тому еквівалентний або буквальний переклад – це послідовний переклад морфем, слів або речень у тексті. У широкому сенсі інтерпретація присутня в кожному випадку спілкування людей; у вузькому –

тоді, коли виникає потреба виявити неочевидні значення тексту, які не лежать на його поверхні. Саме в цьому останньому сенсі інтерпретація використовується в перекладознавстві.

Неможливість встановити однозначні відносини між словами вимагає трансформування початкової одиниці таким чином, щоб зберегти у перекладі специфіку вираженого нею поняття. Подібна зміна певного елементу називається перекладацькою трансформацією. Трансформації може бути піддане лексичне або граматичне значення слів і словоформ, а також стилістичні значення одного слова. Отже, перекладацькі трансформації – це перефразування окремих слів і фрагментів тексту оригіналу згідно з законами лексичної і граматичної сполучуваності, а також згідно „узусу”, тобто неписаним законам використання тих чи інших мовних одиниць у мовленні носіїв конкретної мови [9, с. 84]. До тепер більшість науковців не дійшли одноголосної думки щодо проблеми трансформацій у переклад. Здебільшого, здійснюючи переклад із мови оригіналу іншою мовою, важко обійтись без вдавання до певних змін. Це зумовлено, насамперед, особливостями кожної з мов – лінгвістичних, або мовних, та екстралінгвістичних, тобто тих, які несуть інформацію про культуру, побут, звичаї і традиції носіїв мови.

Важливо зазначити, що думки лінгвістів-теоретиків дещо розходяться з приводу дефініції «перекладацька трансформація». Варто уточнити зміст, вкладений у поняття перекладацької трансформації, запропоновані Л. Бархударовим, В. Комісаровим, Л. Латишевим, Я. Рецкером, О. Швейцером, В. Ярцевою та іншими. В. Ярцева визначає трансформації як перетворення, за допомогою яких виводяться складніші мовні структури із простих синтаксичних структур. Таке визначення має дещо узагальнений характер, оскільки не охоплює всієї багатогранності поняття, а також можливості заміни складних структурних одиниць простішими (спрощення). Згідно О. Швейцером, трансформація – це відношення між вихідними та

кінцевими мовними виразами та заміна в процесі перекладу однієї форми вираження іншою [7, с. 35]. Л. Латишев пропонує: «Трансформація – це спосіб перекладу, для якого характерний відхід від семантико-структурного паралелізму між оригіналом та перекладом» [5, с. 24]. Науковці-лінгвісти В. Комісаров та Л. Бархударов визначають трансформації так – це перетворення, за допомогою яких можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу у визначеному сенсі. Інакше кажучи, перекладацька трансформація – це способи перекладу, які можуть бути застосовуватися під час перекладу різних джерел, коли словникова відповідність структури відсутня або не може бути використана за умовами контексту [4, с.43].

Л. Бархударов визначає трансформації як певні відношення між двома мовними або мовленнєвими одиницями, з яких одна є вихідною, а інша створюється на основі першої. Власне перекладацькі трансформації – це якісно різноманітні міжмовні перетворення, які здійснюються для досягнення перекладацької адекватності всупереч відмінностям у формальних та семантичних системах двох мов [1, с. 37].

Отже, наразі у сучасному перекладознавстві відсутня єдина класифікація перекладацької трансформації, оскільки кожен перекладознавець, маючи на увазі одні й ті самі перекладацькі трансформації, ділить їх на види відповідно до свого власного бачення. В. Комісаров виокремлює види трансформацій [4, с. 55]:

1. Лексичні, які містять транскрибування та транслітерацію, калькування, лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція).

2. Граматичні, серед яких науковець розрізняє синтаксичне уподібнення (дослівний переклад), граматичні заміни (заміни форм слова, частин мови, членів речення), членування і об'єднання речень.

3. Комплексні, або лексико-граматичні, до яких належать експлікація (описовий переклад), антонімічний переклад та компенсація.

Л. Бархударов проводить детальний аналіз перекладацьких трансформацій і виокремлює 4 види трансформацій [1, с.40]:

1) перестановки: зміна порядку розташування компонентів складного речення, а також зміна місця слів і словосполучень;

2) заміни: компенсація, синтаксичні заміни в структурі складного речення, заміна частин мови, компонентів речення та словоформи, заміна причини на наслідок (і навпаки), конкретизація, генералізація, членування і об'єднання речень, антонімічний переклад;

3) опущення;

4) додавання.

Наведені вище перекладацькі трансформації в «чистому вигляді» використовуються досить рідко. А. Фітерман та Т. Левицька виділяють 3 типи перекладацьких трансформацій: 1) граматичні трансформації. 2) стилістичні трансформації. 3) лексичні трансформації. До перших належать прийоми опущення й додавання, перестановки, перебудови та заміни синтаксичних конструкцій. До другого типу зараховують такі прийоми, як синонімічні заміни та описовий переклад, компенсація. До третього типу відносять: опускання, заміну та додавання, конкретизацію та генералізацію елементів речення.

О. Швейцер поділяє трансформації на 4 рівні: 1) трансформації на референціальному рівні. Такі трансформації включають генералізацію, конкретизацію, заміну; синекдохічну трансформацію, метонімічну трансформацію, метафоричну трансформацію і комбінацію поданих трансформацій. Сюди зараховують конверсивну трансформацію та антонімічний переклад. Щодо трансформації прагматичного рівня, існують такі прийоми, як заміна реалій або алюзій їх аналогом, що пояснює або інтерпретує пере-

клад, перекладацькі компенсації або заміна одних стилістичних засобів іншими; 3) трансформації компонентного рівня семантичної еквівалентності, що є використанням таких прийомів: заміна морфологічних засобів, заміна синтаксичних засобів, заміна морфологічних засобів синтаксичними, заміна граматичних (морфологічних та синтаксичних) засобів фразеологічними чи лексичними; 4) трансформації стилістичного рівня.

А. Шевнін класифікує такі типи перекладацьких трансформацій: 1) граматичні трансформації: опущення, додавання, перестановка й транспозиція; 2) лексичні трансформації: компенсація, антонімічний переклад, конкретизація, генералізація.

У зарубіжних дослідженнях термін «translation transformation» не зустрічається. Проте, перекладачу варто використовувати різноманітні види трансформацій, комбінуючи їх задля досягнення якомога кращого результату та уникнення культурних непорозумінь. Перекладацькі трансформації відіграють ключову роль у досягненні еквівалентності та адекватності перекладу. Головне завдання в перекладі полягає у тому, щоб цілісно й точно передати зміст і форму оригіналу засобами іншої мови, зберігаючи експресивно-стилістичні ознаки. Переклад будь-якої сфери є складним креативним процесом, у ході якого перекладач проникає в усі тонкощі змісту оригіналу однією мовою та завдяки цьому створюється повністю новий текст-транслят іншою мовою. У цьому зв'язку перекладач має чітко уявляти собі послідовність усіх перекладацьких стратегій і операцій, передбачаючи труднощі, які можуть виникати у перекладацькому процесі з відмінністю системи понять різних мов, полісемантичністю мовних знаків.

1.3 Виховний дискурс у мовознавстві та перекладознавстві

Зіткнення безлічі смислів, об'єднаних поняттям «дискурс» у лінгвістиці, дозволяє розкрити його неоднозначність. Дискурс вважають довершеною формою комунікації. Поняття «дискурс» перетворилося на ключо-

вий концепт методології гуманітарних наук, а загальне вчення про дискурси утворює дискурсологію, експлікація яких призвела до появи нового трансдисциплінарного концептуального апарату дискурс-аналітичних досліджень. Існують різноманітні визначення дискурсу: надфразовий взаємозв'язок (єдність) слів; самоузгоджений текст; усно-розмовна форма тексту; взаємодія, інтеракція між особистостями; діалог; полілог; мовленнєва практика; група висловлень, пов'язаних між собою за змістом; мовний твір, тобто письмова або усна даність думки; «мова у мові»; граматично фіксований спосіб знакового закріплення соціокультурних смислів [2, с. 7].

Розглянемо місце виховного дискурсу у парадигмі мовознавства і перекладознавства. Головним ресурсом сучасного виховного дискурсу є його інноваційна природа, яка сприяє кардинальному покращенню навичок батьківства. Сучасний виховний дискурс є результатом змін сьогодення відповідно до особистих і суспільних потреб та інтересів. Як складний і багатоплановий феномен охоплює процес взаємодії учасників виховного процесу (батьків-дітей), спрямований на розвиток, перетворення об'єкта, на переведення його в якісно новий стан; та застосування нових засобів. Виховний дискурс є особливим видом міжособистісної взаємодії, що об'єднує різноманітні дії, спрямовані на зміну поведінки. Характерна риса сучасного виховного дискурсу – пошук нового міжособистісного діалогу між батьками і дітьми. Книги з виховання сприяють формуванню нової світоглядної позиції, базованої на визнанні різноманітності світу, багатогранної складності соціокультурних процесів, діалогізації. Однак серед авторів немає консенсусу щодо елементів виховання, які є найважливішими для сприяння благополуччя дитини, і те, що відомо про ефективне батьківство, не завжди було належним чином інтегровано аби надати всім батькам необхідну інформацію та підтримку. Існує також кілька проблем із впровадженням ефективних практик батьківства. Одна з них стосується обсягу та складності труднощів, які впливають на використання батьками знань про

ефективне батьківство, включно з їхньою здатністю перетворювати ці знання на ефективні методи виховання, а також їхній доступ до науково обґрунтованих програм і послуг, пов'язаних з вихованням дітей, і участь у них.

Без діалогічної взаємодії між батьками і дитиною неможлива передача, осмислення й обговорення думок, віднайдення стратегій і шляхів вирішення життєвої ситуації. Важливою особливістю діалогового спілкування між батьками і дітьми є визнання права Іншого на особисту позицію, відмова від монопольного володіння істиною, переконування іншого справедливостю своїх аргументів, а не грубий тиск на його волю і думку.

Першою і єдиною ресурсною умовою виховного дискурсу є діалог. Виховний дискурс виражається в пошуку та реалізації адекватних когнітивних і комунікативних засобів, які конструюють поведінку дитини. Виховний дискурс охоплює: індивідуально-особистісні інтенції, здібності, світовідчуття, чуттєвий досвід. Виховний дискурс сприяє розвитку цінностей і стає головним завданням батьків.

У такому розумінні виховний дискурс – це типова міжособистісна подія, яка полягає у взаємодії учасників виховної комунікації за допомогою вербальних та невербальних у певній комунікативній ситуації і в певних соціокультурних умовах спілкування [3]. Перед цією взаємодією та під час її учасники формують певні стратегії виховного дискурсу, які складаються з комунікативних інтенцій, що конкретизують його основну мету. Ціннісна складова виховного дискурсу виявляється в залученні нового представника суспільства до культурних цінностей соціуму, повідомленні інформації про норми і правила мовної і немовної поведінки, прийняті у суспільстві. Цінності виховного дискурсу відповідають цінностям соціалізації як суспільного явища.

Саме дискурс здатен відображати комунікативний феномен, що складається з деяких сукупностей висловлень, які породжують текст. Важливою частиною дискурсу є спілкування в родині, основними типами якого є матримоніальний діалогічний дискурс (спілкування «чоловік – жінка»), парентальний діалогічний дискурс (спілкування «батьки – діти»), дискурс сіблінгів (спілкування «брати – сестри»). Для нашого дослідження парентальний діалогічний дискурс представляє науковий інтерес.

Парентальний дискурс є особистісно орієнтованою комунікативною взаємодією, яка відбувається в сімейно-побутовій сфері спілкування, де учасники комунікації – батьки й діти – реалізують свої асиметричні статусні ролі [1; 2; 4]. Партнерське парентальне спілкування передбачає нівелювання батьками свого вищого статусу з метою створення паритетності в комунікації. Побудова ефективної міжособистісної взаємодії відбувається з урахуванням базових концепцій спілкування: принципів Кооперації П. Грайса та Ввічливості С. Левінсона і Дж. Ліча

Отже, ресурсним ядром виховного дискурсу є міжособистісна взаємодія учасників комунікації – батьків і дитини, кожен з яких виконує свою роль БАТЬКА І ДИТИНИ. PARENT, PARENTING is the dynamic process of intentionally trying to fill a dependent or grown child's *primary developmental and other needs*. Caregiving may mean *parenting*, or may mean intentionally providing for *only special needs* - e.g. a nurse, teacher, or street-crossing guard provides limited childcare, not full parenting.

An effective parent is one who:

wants to patiently and empathically help fill the developmental and special needs of a child, from dependence to stable young-adult independence and social productivity; while...

staying (or becoming) wholistically healthy, balanced, nurturing and growing themselves, and...

wanting to maintain a stable-enough high-nurturance family environment and break lethal wounds.

На початку XXI століття сімейні міжособистісні стосунки у повній мірі стали віддзеркалювати основні суспільні зміни останніх 50 років, поштовхом до яких стали ціннісні, феміністичні, економічні, соціально-культурні чинники. Серед них найбільший вплив на сімейну комунікацію мали поява альтернативних сімейних формацій із симетричними міжособистісними стосунками, перенесення народження дітей на більш пізній період, зростання кількості розлучень та одноосібних сімей. Проте ці зміни не призвели до прогнозованого занепаду сім'ї як соціального інституту, а спричинили крах тільки одного з його різновидів - нуклеарної сім'ї (*nuclear family*), яка спиралася на патріархальне волевиявлення. Співіснування багатьох різновидів сімейних формацій безпосередньо відобразилось на лексемі *'family'*, яка більше не є однозначною. Усі нові колокації з цією лексемою слугують субкатегоризації сімейних стосунків у концептуальній картині світу носіїв англійської мови (*blended family, symmetrical family, neo-traditional family, nuclear family, weekend family*). Як результат свідомої зацікавленості носіїв мови у розв'язанні проблем сучасного сімейного дискурсу, англійська мова збагатилась також значною кількістю словосполучень з лексемами *father* та *parent*. Водночас мовна дискримінація є несхвальною, тому лексеми із конотацією відчуження замінюються евфемізмами (*stepfather - husband of my mother /Harry / he*) [6].

Активна дія у сучасних умовах традиційних сімейних рольових стереотипів (зокрема, концептуальної метафори „курка”) зумовлює те, що сучасними жінками сьогодні легше приймаються нові суспільні ролі, ніж сімейні. Особливо динамічно розвиваються нові чоловічі рольові стереотипи, зокрема ПРИСУТНЬОГО БАТЬКА, що сприяє поширенню в англійській мові нових колокацій з лексемою *'father'* (*Sunday dad, weekend father, one-day dad, part-time dad; proper, real, good, bad father/dad*). Як результат,

у майбутньому можна очікувати на появу нових ознак чоловічого мовлення та нових комунікативних тактик у сімейних ролях ЧОЛОВІК та БАТЬКО [6].

Виховна функція батьків полягає в передачі знань, обміні інформацією з дітьми, регулюванні взаємовідносин між ними. Основоположною сутнісною характеристикою виховного дискурсу є категорія взаємодії як вид безпосередніх чи опосередкованих, зовнішніх або внутрішніх стосунків, зв'язків. Тому виховний дискурс – це об'єктивно існуюча динамічна система ціннісно-сміслової комунікації суб'єктів виховного процесу, що функціонує у сучасному середовищі і включає учасників дискурсу, виховні цілі, цінності та змістовну складову, що забезпечує становлення особистості. Цей дискурс покликаний зіграти істотну роль у функціонуванні та оптимізації розвитку особистості. Батьки впливають на формування "Я - образу" і самоповаги дитини, не лише нав'язуючи свій образ дитини і своє ставлення до неї, але й "озброюючи" дитину конкретними оцінками та стандартами виконання тих чи інших дій, частковими або більш загальними цілями, до яких треба прагнути, ідеалами та еталонами, на які слід рівнятися, планами, які необхідно реалізовувати. До цього можна додати і життєві орієнтири, життєву мету, загальну картину світу особистості. І якщо ці цілі, плани, стандарти й оцінки реалістичні, то, досягнувши мети, реалізувавши плани, задовольнивши стандарти, підліток чи юнак підвищує самоповагу і формує позитивний "Я-образ".

Інакше, якщо плани та цілі нереалістичні, стандарти і вимоги перевищують можливості дитини, то невдача призводить до втрати дитини віри в себе, самоповаги. Є, приміром, такі батьки, які орієнтують дітей на першість у всьому. Такі батьки називаються "делекуючими": не реалізувавши в житті особисті плани, вони готують нащадків до виконання важливої, на їх погляд, "місії". Сам по собі орієнтир дитини на високі стандарти якості,

змагання, внесок батьків в ідеальне "Я" дитини є закономірними і необхідними процесами: через них здійснюється зв'язок і наступність поколінь. "Патогенними" ці впливи стають тоді, коли вимоги, орієнтири батьків не відповідають можливостям дитини і при цьому не враховують її інтересів і нахилів.

Наведемо приклади лексичних одиниць сучасної англійської мови на позначення:

А) виховних функцій батьків: *parents' functions to raise / bring up children; child rearing; to develop socially vital values; to develop a sense of responsibility; to form positive character traits and moral characteristics; to teach children to cope with difficulties, problems.*

Б) характеристик батьків: *Parents loving; caring; consistent; fair; wise; sensitive to children's feelings; patient; indulgent; strict; moralizing; permissive, etc.*

В) характеристик дітей: *children to show initiative and independence; to be mature; to reproduce patterns of behaviour; to learn by imitation; to assert one's independence; to build love towards...; to progress in one's development; mental development; physical growth*

Г) Сімейної атмосфери:

Family atmosphere an environment of love and security; to grow in the atmosphere of care, affection, respect, patience, reassurance / fear, tension, neglect; happy home backgrounds; friendly atmosphere

Д) Взаємостосунків Батьки-Діти:

Parent-child relations to treat children...; to encourage children to get along with others; to concentrate on a child's strength and not his weakness; to gain independence from parents; authoritarian approach; to use a child as a scapegoat; to have a negative effect on a child; unsatisfactory relationship between...; to blame / physically abuse a child; to make emphasis on obedience to authority; to maintain parents' approval; to be praised; to exaggerate praise; to

be constantly criticized; to impose smth on a child; to interfere in children's affairs; to be attached to...; to experience love and acceptance from parents; to moralize; to be on the child's side; to approve of...; to show concern for...; to be aggressive / rude / tough with smb; physical punishment (spanking, beating); to scream and yell at...; to lock children up; to tell smb off; to answer back; to teach manners; to ignore a child; to lack contact with parents; lack of adult guidance; to keep anger under control; to cause great damage; to avoid labeling children (stupid, silly, foolish); to win smb over; to insult / hurt one's feelings, self-respect; to prevent crises; to lose one's temper / create tension / let steam off; to live up to smb's expectations; to feel part of the family; to be pushed into making up lies

Ж) Проблем у вихованні

Problem children to grow depressed / repressed / frustrated / self-centered / unsociable / lonely / neglected / fearful / irritable / naughty / wilful / unruly / resentful / arrogant / rough; to become a nuisance; to develop anti-social habits; overdisciplined / emotionally disturbed children; to show resistant and aggressive behaviour; youth violence, crime.

Досліджуючи книги з виховання, слушною виявилася думка про перебіг комунікації між БАТЬКАМИ та ДИТИНОЮ у виховному дискурсі, яка представлена цілеспрямованими комунікативними діями, завдяки яким і дорослі, і діти досягають своїх комунікативних цілей. Основною комунікативною стратегією БАТЬКІВ є стратегія виховання, яка реалізовується такими тактиками: 1) рівноправності – коли усі члени сім'ї разом з дитиною, рівноправні. 2). автономії – кожен володіє автономією, має право сам вирішувати, як йому краще вчиняти. 3. Емоційного інтелекту –кожен може і вміє виражати словами позитивні і негативні почуття, які відчуває в той момент стосовно інших членів сім'ї. Всі почуття приймаються. Діти навчаються критики батьків, в сім'ї стає прийнятною формула: "Усі ми можемо помилятися". 4. тактика "дорадчий" голос – кожен може прийняти чи не

прийняти його, тобто батьки радяться зі своєю дитиною. 5. Тактика не-нав'язування – члени сім'ї не дають негативних оцінок одне одному, а вислуховують те, що говорить інший, намагаючись адекватно сприйняти його думки і почуття. 6. Тактика запитань – можна ставити запитання, які б наштовхували людину на краще розуміння проблеми. 7. Тактика теперішнього часу – учасники виховного дискурсу не узагальнюють минуле, неприємне, а дотримуються принципу "тут і тепер". 8. Тактика ввічливості – учасники виховного дискурсу уникають моральних штампів, розповідають про себе, свої труднощі, особисте життя. 9. Тактика похвали – хвалять добрі справи і гарні вчинки. 10. Тактика довіри – у сім'ї панують довіра, повага, любов, увага до світу переживань рідної людини, ведення душевних розмов на будь-які теми.

Коли не реалізуються ці тактики виникає утруднений сімейний дискурс. Причиною будь-якого особистісного конфлікту у виховному дискурсі є реальні взаємовідносини у сім'ї. Взаєморозуміння між батьками і дітьми вважається однією з найважливіших передумов стабільності сім'ї та сімейного щастя.

Висновки до розділу 1

1. Модус виховання осмислено як: вплив; цілеспрямоване керування; вирощування (*raising, rearing*); привернення до культури; розвиток цінностей; первинна соціалізація.

2. В сучасній англійській мові поняття виховання передається наступними лексемами: *raising, rearing, parenthood, parenting, fatherhood, fathering, paternity, maternity, motherhood, mothering, caregiving, caretaking*.

3. **Книги з виховання дітей (*parenting books*) належать до жанру нон-фікш. Нон-фікшн** – (з *англ. Nonfiction* – нехудожня література) особливий жанр літератури, для якого притаманна побудова сюжетної лінії, яка

заснована на реальних подіях та документальних свідченнях крізь призму образного-естетичного сприйняття автора.

4. Для нонфікшн дискурсу характерні такі особливості, яких варто дотримуватися і при перекладі: а) стислість; б) корисність; в) оперативність. Переклад книг з виховання дітей має постійно тримати увагу читача протягом усього тексту. Для цього у кожному розділі та підрозділі автор через перекладача зацікавлює ідеєю, яка має слідувати у наступному розділі, постійно підтримуючи інтерес до читання. Книги про виховання дітей аби користуватися популярністю пишуться провокативно, переконливо, відповідають на виклики сучасності, ламають стереотипи у вихованні дітей.

5. Головна ціль і сутність перекладу книг з виховання це донесення до адресата змісту оригіналу за допомогою нового мовного коду. Переклад англійськомовних книг з виховання дітей має передавати слова та думки автора першотвору. Переклад книги з виховання дітей має читатися як оригінал (мова йде про використання тих самих типів речень чи образних засобів милозвучності, які вживаються автором. Переклад книги з виховання має відтворювати стиль оригіналу; до того ж переклад має відтворювати індивідуальний стиль перекладача. Так чи інакше крізь стиль перекладу пробиватиметься особистий стиль перекладача. Перекладачу має бути близька тема з виховання дітей, він має бути зацікавлений цією темою і виступати експертом у ній для того, щоб розуміти повідомлення автора першотвору. Перекладач проникає за значення знаків тексту і додає до нього належну екстралінгвістичну інформацію.

5. Існує три рівні розуміння тексту з виховання дітей:

- а) варто шукати в тексті те, що хотів сказати його автор;
- б) варто відшукати, що каже текст незалежно від намірів автора;
- в) варто шукати в тексті, що в ньому знаходить читач.

РОЗДІЛ II. МОДУС ВИХОВАННЯ В АНГЛОМОВНІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ

2.1. Лінгвокультурні стереотипи виховання в англomовній лінгвокультурі у перекладі

Під стилем виховання розуміють багатовимірну систему, яка включає когнітивний, емоційний і поведінковий компоненти. Стиль виховання описує батьківське ставлення як цілісний комплекс різноманітних почуттів до дитини, поведінкових стереотипів, які мають місце в спілкуванні з дитиною, особливостей сприйняття. Стиль виховання – це установки та відповідна поведінка батьків, що характеризує їх відношення до дітей [6, с. 78]. А.Л. Венгер визначав поняття «стиль виховання» як стиль взаємин з дитиною в сім'ї, що характеризується ступенем контролю., турботи і опіки, тіснотою емоційних контактів [5, с.7]. Безумовним є вплив лінгвокультурних чинників на модус виховання. Проте у психологічній парадигмі виокремлюють універсальні стилі спілкування батьків і дітей:

Authoritarian (пер.авторитарний (диктатура),

Permissive (укр.переклад - поступливий (невтручання, гіпоопіка)

Authoritative (пер.демократичний (співробітництво),

Helicopter parenting - дитиноцентрований (гіперопіка).

Кожний із названих стилів має свої особливості й по-різному відбивається на дитині. Наприклад, при авторитарному стилі батьки вимагають від дитини високих досягнень, потурають за невдачі, жорстко контролюють, порушують особистий простір дитини, пригнічують силою, приймають рішення за дитину, не цікавляться особистою думкою дитини, не визнають її права. При такому стилі виховання дитина не має можливості проявляти ініціативу. Авторитарний стиль виховання передбачає рішення

конфліктів методом «батога й пряника», заборонами та погрозами, а не знаходженням компромісного рішення.

У досліджуваній літературі прослідковується модус виховання: врахування позиції дитини, її бажання й переживання.

Поступливий стиль передбачає тактику невтручання, основу якої, по суті, складають байдужість і незацікавленість проблемами та життям дитини. У дискурсі звиховання дітей рекомендовано відновити взаємну довіру й повагу, виявляти «щиросердечну теплоту» до дитини, підкреслюйте її важливість.

Партнерський стиль (демократичний, авторитетний, кооперація), що поєднують в собі високий рівень контролю і теплі відносини між батьками і дитиною, а також прийняття дитини такою, якою вона є. Батьки приймають зростаючу автономію дітей. Вони відкриті до спілкування з дитиною, прислухаються до її думок і побажань в розумних межах.

Нарешті, гіперопіка: коли батьки намагаються повністю відгородити дитину від усіх труднощів, виконують всі її бажання. Термін “батьки-гелікоптери” запровадив ще у 1969 році доктор Хаїм Гінот у книзі “Батьки та підлітки”. Саме цей термін дуже влучно описує гіперопікаючий стиль виховання. Постійне нависання та спостереження за дитиною виглядає як “кружляння гелікоптера”, тільки кружляють батьки. Іншими словами, «гелікопетери» — це гіперопікаючі батьки, котрі надмірно тривожаться за своїх дітей, батьки, котрі надмірно зосереджені на своїх дітях. А тому за ради власної безпеки та спокою (підкреслюю -власної) вони контролюють кожен подих своїх дітей та беруть на себе відповідальність практично за усе — від дій до емоцій та почуттів власних чад. А це і складно, і виснажує — як батьків, так і дітей.

Лемастерс і Дефлайн (1989) запропонували ще одну модель батьківства. Ця модель цікава, оскільки вона більш детально розглядає мотивацію

батьків і припускає, що стилі виховання часто розроблені для задоволення психологічних потреб батьків, а не потреб розвитку дитини.

Parents as **Martyrs** (перекладаємо як **батьки – мученики**) - це батьки, які зроблять для дитини все. Усі гарні вчинки заради дитини виконуються для того, щоб бути «хорошим батьком».

Parents as Pals (перекладаємо як Батьки-**Приятелі**). Це схоже на дозволеного батька. Друг хоче бути другом дитини. А друзі дозволяють дітям робити те, що вони хочуть, і зосереджуються на тому, щоб бути розважальними та веселими.

Parents as Drill Sergeants (перекладаємо як **сержанти муштри**). **Такі батьки** зосереджуються насамперед на тому, щоб переконатися, що дитина слухняна і що батьки повністю контролюють дитину.

Parents as Teachers/Counsellor (Учитель - **порадник**). **Такі батьки** приділяють багато уваги експертним порадам щодо виховання дітей вірять, що доки всі кроки дотримуються, батьки можуть виростити ідеальну дитину.

Parents as Coaches (Батьки –Тренери): підкреслюють реальність життя, готуючи дитину до життя-гри, застосовуючи дисципліну, підтримку та тренування.

У лінгвокультурологічному аспекті у фразеологічних одиницях відображається сім'я та стилі спілкування: *the apple of one's eye, pride and joy, one big happy family, to have a falling out, bad blood, to wear the pants, to rule the roost, own flesh and blood, black sheep, family man, born with a silver spoon in one's mouth, (Born) Out of Wedlock, Accident Of Birth; And His Mother, Big Brother, Blue Blood (adj.: blue-blooded), Bob's Your Uncle, Father Figure, Helicopter Parenting, Kith and Kin, Like Father, Like Son, Like Taking Candy from a Baby, My Old Man, My Old Lady, Pop the Question, Run in the Family, Small Fry, Spare The Rod And Spoil The Child, This Is Not Your Father's, Throw the Baby Out with the Bath Water, Up the Duff, a mother has*

eyes in the back of her head – a mother knows what her children are doing even when she can't see them; a tiger mother – a strict and demanding mother; everyone and his mother – lots of people; like mother, like daughter – daughters often behave like their mothers did before them; mama's boy – a boy or man who is easily influenced by his mother; Mother Goose – a fictitious collector of nursery rhymes from the eighteenth century; mother hen – someone who fusses over others in a maternal way; mother house – the principle house in a religious order; Mother Nature – the personification of nature; Mother of God – the Virgin Mary; mother's milk – something necessary and important; mother's ruin – gin mothercraft – skills related to the care of children; 'Mum's the word!' – 'Say nothing!'; necessity is the mother of invention – when the need for something is crucial, one will find ways of creating, finding or achieving it; the mother of all (something) – the largest/most extreme of something; tied to his mother's apron strings – attached and dependent on his mother; to keep mum – to keep quiet about something; to learn something at your mother's knee – to learn something at an early age; a face only a mother could love – an ugly face. It takes a village to raise a child; Winner takes all; With child; Child's play; You pays your money and you takes your chances; You pays your money and you takes your choice; It takes all kinds to make a world; Raise eyebrows; Raise Cain; It takes two to tango; Spare the rod and spoil the child, etc.

У перекладеній літературі з психології виховання дітей перекладачі намагаються передати ідею автора-експерта щодо стилів виховання, зберігаючи відтінки кожного з них. Так, демократичний стиль характеризується прагненням батьків встановити теплі відносини з дитиною, залучаючи її до вирішення проблем, заохочуючи ініціативу і самостійність через встановлення правил.

Автори Є. Маккобі і С. Мартін виділили ще індіферентний тип батьківської поведінки, який відрізняється низьким контролем за поведінкою ді-

тей і відсутністю теплоти і сердечності до них. Батьки не встановлюють обмежень для своїх дітей або через недостатність інтересу та уваги, або в результаті того, що турботи повсякденного життя залишають їм мало сил на виховання дітей.

2.1.1. Британський стиль виховання дітей

Глобалізаційний світ XXI століття як важлива загально цивілізаційна тенденція суспільного розвитку створює умови для формування спільних людських цінностей. У цьому контексті можна говорити про спільний світовий виховний простір у вигляді сукупності виховних парадигм з їхнім взаємовпливом та взаємодією. Наразі перед людство стоїть перед глобальною метою – визначити ієрархію проблем та пріоритетів виховання відповідно до загальнолюдських цінностей. Серед таких проблем та пріоритетів – виховання толерантного ставлення до інших культур, рас, релігій, соціальних устроїв та культурних традицій; виховання високоморальних якостей особистості; виховання здатності епатувати та готовності допомагати іншим людям; виховання задля миру.

Особливої уваги заслуговує досвід Великої Британії у вихованні дітей. Традиції виховання британців розпочинаються ще з часів староанглійського (англосаксонського) епосу. Чималий вплив на виховання в англосаксонську епоху здійснювали класичні та біблійні традиції. Але на відміну релігійному вихованню виникло і рицарське виховання як атрибут мирського (світського) виховання середньовічної Англії. З часів рицарства розпочинається виховання англійського „джентльмена”, яке й у наш час переслідує мету будь-якого виховання на Британських островах. Суттєвий внесок у розвиток виховної думки у Великій Британії в різні історичні часи здійснили Томас Мор, Френсіс Бекон, Герберт Спенсер, Джон Локк, Роберт Оуен. Вплив на розвиток виховання в Англії у першій половині XX

століття мали праці Б.Рассела, С.Берта, М.Макміллана, С.Айзекса, Дж.Адамса, Дж.Е.Адамсона.

Національні системи виховання перебувають у стадії реформування у Великій Британії. Важливими фундаментальними цінностями вважають розвиток незалежної особистості, формування розуміння життя і світу в цілому, створення справедливого суспільства. Основою тенденцією виховних досліджень у Великій Британії є громадянська освіта та виховання громадянина (*citizenship education*). Серед демократичних цінностей є: справедливість, свобода, толерантність, автономність особистості. Серед рис характеру і якостей особистості є такі: повага до свободи й справедливості, толерантність, повага до права людини. Відповідно, ці риси та якості особистості виховуються у Великій Британії належним чином.

У британській лінгвокультурі моральне виховання – основа формування характеру. Людина як особистість має навчитися дисциплінувати свою волю і свій характер задля творіння добра. Виховання моральних та естетичних цінностей у Британії не може обійтися без релігійного виховання.

Досліджуючи процес виховання у Великій Британії, варто підкреслити „законослухняність” англійської нації. У Великій Британії почуття поваги до минулого є великою справою, силою характеру, світогляду і величі народу. Британська система виховання дотримується традиційних, загальноприйнятих виховних принципів: природо- і культуровідповідності, принципу центрації виховання на розвитку особистості. Але всі ці принципи відбивають особливості матеріального і духовного розвитку британського народу. Британці мають високо розвинуте почуття патріотизму. Батьки навчають своїх дітей любити все, що зроблене у їхній країні. Насправді, іноді ця любов трансформується у холодне презирство до іноземців. Нерідко англійці бувають невігласами щодо життя інших людей і народів.

Лінгвокультурний портрет англійця уособлює аристократичну, вито-
нчену, стриману людину. Цей культурний портрет створюється книжко-
вими оповіданнями, фільмами. Система виховання дітей заснована на
принципі - дитина - маленька особистість. Все обертається навколо дитини
та її інтересів. На першому місці - турбота про душевний комфорт дитини.
Дітей з будь-якого приводу хвалять, заохочують, що суттєво підвищує са-
мооцінку дитини і сприяє розвитку самовпевненості. Відповідно, в майбут-
ньому це допоможе дитині легко контактувати з оточуючими, долати на-
віть дуже важкі життєві ситуації і бути переможцем, як личить справж-
ньому англійцю.

Змалечку дітей вчать співчувати і співпереживати, допомагати тим,
хто потребує цього. Стосовно покарань, до дітей в Англії дуже гуманно
ставляться. Карають дітей лише словами, при цьому вказавши на неправи-
льну поведінку. Зовсім маленьких дітей не карають, їм дозволено бешкету-
вати і шкодити.

Отже, головне завдання англійського виховання - розвинути у дитини
сильний характер, силу волі, завзятість, уміння долати будь-які труднощі, і
при цьому не забувати про хороші манери, почуття обов'язку і співчуття.
Англійські діти виростають спокійними, врівноваженими людьми, які вмі-
ють цінувати чужу думку і особистий простір.

2.1.2. Американський стиль виховання дітей

За найважливіше американські батьки вважають мати інтелект та ро-
зумовий розвиток. Американські батьки турбуються про майбутнє своїх ді-
тей. На зміну "дитині з ключем на шиї" (низький рівень опіки і самостій-
ність з раннього віку) 1980-х років прийшло "гелікоптерне" батьківство (ак-
тивна участь батьків у всіх справах дитини) та "тепличне" виховання (усе-
бічний розвиток з пелюшок). Американські батьки дотримуються **гри на
випередження**. "Інтенсивне батьківство вимагає значної кількості часу та

грошей". Батьки планують багато позакласних занять, а також відстоюють потреби та таланти своїх дітей у спілкуванні.

2.2. Відтворення ціннісних орієнтирів виховання у перекладі

Виникає питання: чому такою є важлива система цінностей у світі? Формування моральних цінностей дітей надзвичайно важливе. Перша цінність – любов до себе. Адже неможливо навчитися довіряти оточуючим, жити у гармонії з соціумом, якщо не любиш і приймаєш себе. Усвідомлення цієї цінності власної особистості проходить у дитинстві через беззастережну батьківську любов, повне прийняття та увагу.

Аналіз досліджуваного матеріалу дає можливість вирізнити такі фундаментальні цінності. Другою цінністю є спілкування, без якого навряд чи можливий великий успіх. В основі формування цінності спілкування лежать гармонійні стосунки з близькими людьми та із самим собою.

Третьою цінністю є право вибору, а також право на помилку. І ще один найважливіший момент: дитина повинна знати, що вона в будь-якій ситуації може звернутися до вас за допомогою. Таким чином, дитина менше піддаватиметься чужому впливу. Психологами доведено, що запорукою відповідального ставлення до життя є усвідомлення глибинного зв'язку з навколишнім світом. Справжні цінності – запорука успішної майбутньої дитини. Прищепити їх під силу кожному з батьків. Головне – бачити у своїй дитині особистість, залишати за нею право самостійно приймати рішення і просто бути для неї добрим другом. І тоді ваш малюк виросте яскравою індивідуальністю зі своїми моральними та моральними орієнтирами.

Для Великобританії повага до традиційних британських цінностей – засадничий принцип політичного, соціального та економічного життя. Ба-

зові цінності такі як: верховенство права, повага і толерантність, індивідуальна свобода – походять з Великої хартії вольностей (Magna Carta, 1215 р.), сьогодні їх доповнюють: демократія, плюралізм, особиста свобода, приватна власність, сім'я та громадянське суспільство, англосфера, британський характер. Британські цінності є надто чутливими до політичних змін, у сучасному суспільному дискурсі набувають нових вимірів та критичних рефлексій. Бути толерантним до світу – легко, співіснувати з тими, хто, з вашої точки зору, зробив хибний вибір – занадто складно. Наразі існує гостра актуальність традиційної британської цінності – право на власний простір для думок та дій. Різні виміри толерантності презентовано у статтях про виховання та освіту. Звертається увага на необхідність прищеплення даної якості як у родинному колі, так і через шкільні уроки.

Встановлено, що у Сполучених Штатах Америки в основу інтерпретації сім'ї покладено її розуміння як колективу, який очолюють партнери протилежних статей, що перебувають у шлюбі і мають дітей. Доведена недоцільність, неправомірність і непридатність традиційного розгляду сім'ї, оскільки вона як соціальна та економічна структура є динамічною конструкцією, трактування якої має змінюватися відповідно до потреб громадянського суспільства. Визначено особливості посттрадиційної американської сім'ї. Ключові слова: сімейні цінності, сім'я, Сполучені Штати Америки, традиційна сім'я, посттрадиційна сім'я, демократичні сімейні цінності. Характерною ознакою сьогодення є зміни ідеально-типової моделі сім'ї в бік легітимації її плюралістичних форм, інтегрування в її змісті поширеної в суспільстві множинності ціннісних ставлень до цього соціального інституту як на індивідуальному, так і на державному рівні. Суперечність між традиційними уявленнями про цінності сім'ї з її обмеженими нормативними засадами, з одного боку, і прагненням реалізувати індивідуальну свободу у виборі способу сімейного життя, з іншого, активізує імпульси щодо

винайдення нових сімейних цінностей, які б відповідали притаманним суспільству ціннісним пріоритетам. У цьому контексті заслуговує на увагу звернення до реалій американської сім'ї, аналізу характерних для американського суспільства сімейних цінностей, що позначаються на специфіці та ефективності функціонування сімейного мікроколективу. Адже у Сполучених Штатах Америки сім'я вважається однією з вищих національних цінностей, що покладаються в основу американського способу життя, розглядається як показник успіху і престижу у суспільстві.

У загальному розумінні сімейні цінності — це сукупність прийнятих у суспільстві уявлень про сутність сім'ї, що позначаються на способі її життєдіяльності. В англійській мові представлено різні інтерпретації поняття «сім'я». До таких традиційних визначень, як пов'язаність кров'ю, усиновлення і шлюб, науковці додають також технічні: об'єднання і розподіл майна та прибутків між членами сім'ї [5]. Тобто наголошується, що сім'єю можуть бути як соціальні, так і економічні об'єднання. Традиційним і найбільш популярним визначенням сім'ї на американському ґрунті вважається її розгляд як колективу, який очолюють партнери протилежних статей, що перебувають у шлюбі і мають дітей. На чоловіка покладається роль годувальника, і лише смерть є типовою причиною його виходу із сім'ї. Особливий акцент робиться на неучасті жінки в матеріальному підтриманні сім'ї [5]. Цей підхід до трактування сутності сім'ї домінував протягом 30-40-х рр. XX ст.

Незважаючи на те, що проблема «сімейних цінностей» домінує в американському суспільстві вже більше 70 років, вона і сьогодні не втрачає своєї актуальності. Американська сім'я XXI століття найчастіше визнається як посттрадиційна, що не дотримується жодної чітко визначеної структурної моделі.

За словами Дж. Стасей, сімейні цінності справді є життєво важливими для стабільності американського суспільства, але вони мають відображати

його сутність. Для цього їх потрібно демократично перевизначити «шляхом розширення прав, обов'язків, способів і легітимності різних інтимних відносин» [9, с. 77]. Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що проблема сімейних цінностей на американському ґрунті зазвичай пов'язується з визначенням сутності поняття «сім'я», державною сімейною політикою, розглядом демографічних і соціальних питань функціонування сім'ї. Сімейні цінності також співвідносяться з поглядами на роль жінки в суспільстві та сім'ї, сексуальною мораллю. З огляду на поширення в американському суспільстві нових форм сімейної життєдіяльності, спостерігається поступовий відхід від цінностей традиційної сім'ї до її інтерпретації у контексті свободи і демократії. Акцентується увага на досягненні згоди між усіма членами сім'ї, реалізації гуманного соціального «контакту», вихованні дітей шляхом встановлення демократичних батьківсько-дитячих взаємин.

2.2.1. Відтворення українською мовою лінгвокультурних смислів в англomовній фразеологічній одиниці на позначення виховання

Фразеологічні одиниці з компонентом ДИТИНА є одними із уживаних в англійській мові, оскільки британці з трепетом ставляться до дітей та їхнього виховання. Наведемо приклади таких фразеологізмів з перекладом: *A child that's born must be kept* (Умів дитя народити, умій і навчити); *Як old cock crows, so does the young* (Куди голка, туди та нитка); *twig is bent, so will it grow* (Як гілку нахилити, так вона і виросте); *A tree must be bent while young* (Вчи дитину, поки ще мала); *Children are poor man's riches* (Діти – багатство бідняка); *Every mother thinks her own gosling a swan* (Кожна мати вважає, що її гусеня лебідь); *Give a child his will and he'll turn ill* (Дай дитині волю і вона зіпсується); *Little children, little sorrow, big children, big sorrow*.

(Маленькі дітки – маленькі біди, великі дітки – великі біди); *Little pitchers have long ears* (діти все розуміють, незважаючи на свій юний вік);

Mother's darlings are but milksop heroes (Милі матері – ганчірки для героїв); *No good building без good foundation* (Немає хорошої будівлі без хорошого фундаменту); *Spare the rod i spoil the child* (Прибережеш прут — зіпсуєш дитину); *The best colt needs breeding* (І кращому лоша́ті необхідно виховання); *The black crow thinks her own birds white* (Чорна ворона приймає своїх пташенят за білих) ; *The child is father of the man* (Дитина - батько людини); *When children stand quiet вони мають done some ill* (Якщо діти стоять смирно, то вони щось накоїли).

Доведено, що фразеологічні одиниці містять інформацію про культуру, звичаї та традиції народу в основі своєї внутрішньої форми. Основними принципами перекладу фразеологізмів є формальність міжмовних відповідників, обумовлених спільністю понятійних систем у представників різних мов, де частина таких відповідників склалася культурно-історично. Змістовний компонент фразеологізму пов'язаний із доцільністю того чи іншого способу перекладу, який розкриває ті чи інші самотутні риси національної культури, що заковані у фразеологізмі.. Для досягнення максимальної адекватності при передачі національно-культурного компоненту семантики фразеологічної одиниці з англійської на українську перекладач повинен вміти користуватися різними «видами перекладу», які є найоптимальнішими способами передачі семантики вираженої дійсності [9]:

1. Еквівалент, тобто наявний в українській мові адекватний фразеологічний зворот, що збігається з англійським фразеологізмом за змістом і образною основою.
2. Аналог — український усталений зворот, що за значенням адекватний англійському, але за образною основою відрізняється від нього повністю або частково.
3. Описовий переклад — переклад шляхом передачі змісту англійського фразеологізму вільним словосполученням. Описовий переклад застосовується тоді, коли в українській мові відсутні еквіваленти й аналоги.

4. Антонімічний переклад – передача негативного значення за допомогою стверджувальної конструкції або навпаки. 5. Калькування. Цей метод застосовується в тих випадках, коли перекладач хоче виокремити образну основу фразеологічної одиниці, або коли англійська фразеологічна одиниця не може бути перекладений за допомогою інших видів перекладу. 6. Комбінований переклад. Використовується у тих випадках, коли український аналог не повністю передає значення англійської фразеологічної одиниці або ж має інший специфічний колорит місця й часу. Тому використовується калькований переклад, а потім описовий переклад та український аналог для порівняння. При перекладі фразеологізму потрібно вибрати найкращий спосіб перекладу, перекладач не повинен допустити будь-яку можливість використання буквалізмів, що не відповідають нормам сучасної української мови. «Однією з найактуальніших проблем у сучасній теорії фразеології є виявлення подібностей і відмінностей фразеологічних систем споріднених і неспоріднених мов» [6, с. 37].

A babe in the house is a well-spring of pleasure. — Діти не в тягар, а в радість.

A miserly father makes a prodigal son. — Батько копить, а син грошиками смітить.

Accidents will happen in the best – regulated families. — І в благородних сім'ях відбуваються нещастя.

Like begets like. — Яблуко від яблуні недалеко падає.

Like father, like son. — Який батько такий і син.

Like mother, like daughter. — Яка мати така і донька.

Many a good father has but a bad son. — У сім'ї не без виродка.

One scabby sheep will mar a whole flock. — Одна паршива вівця все стадо псує.

The rotten apple injures its neighbors. — Паршива вівця все стадо псує.

There is a black sheep in every flock. — В сім'ї не без виродка.

Too many cooks spoil the broth. — У семи няньок дитина без ока

To be a chip off the old block – бути весь (вся) в батька (в мамі)

He's as stubborn as his father – a chip off the old block in other words.

Child's play / kids' stuff – дитячі забавки, дуже просто

Getting Jack to undertake this difficult assignment should be child's play.

At one's mothers knee – навчитися чогось з пелюшок, у дитинстві

Так кажуть, коли ми починаємо робити щось у ранньому дитинстві.

The mother of all – щось видатне, екстраординарне, найкраще

To be still tied to his mother's apron strings – бути маминим синочком

Mother hen – квочка

Ідіоми про сім'ю:

Ідіома	Переклад	Приклад
To be someone's own flesh and blood	Близькі родичі	<p><i>He's my own flesh and blood, I will not let him die.</i></p> <p><i>Він – мій близький родич, я не дозволю йому померти.</i></p>
Bad blood (between)	Ворожі / неприязні стосунки (між)	<p><i>There is bad blood between Emma and John, that's why I'm not going to invite both of them to my party.</i></p> <p><i>У Емми і Джона неприязні стосунки, тому я</i></p>

Ідіома	Переклад	Приклад
		<i>не збираюся запрошувати їх обох на свою вечірку.</i>
Mother Nature	Мати-природа (зазвичай цим виразом кажуть про сили природи)	<p><i>We hope Mother Nature will be kind to us and save our village from the hurricane.</i></p> <p><i>Ми сподіваємося, що мати-природа буде добра до нас і врятує наше село від буревію.</i></p>
Blood is thicker than water	Сім'я важливіше інших речей	<p><i>When her brother was going through the difficult period, she supported him. Blood is thicker than water.</i></p> <p><i>Коли у її брата був важкий період, вона підтримувала його. Сім'я важливіше всього.</i></p>
To make yourself at home	Будьте як вдома; не соромтесь	<p><i>Come in and make yourself at home. Do you want a cup of coffee? Заходьте і почувайте себе як вдома. Не хочете чашечку кави?</i></p>

Ідіома	Переклад	Приклад
Like father, like son / like mother, like daughter	Яблуко від яблуні недалеко падає (використовується як в негативному, так і в позитивному контексті); який батько, такий і син / Яка мати така її донька	<p><i>I think his son will grow up kind and generous. Like father, like son.</i></p> <p><i>Я думаю, його син виросте добрим і щедрим. Який батько, такий і син.</i></p>
Home is where the heart is	Дім там, де серце	<p><i>I like travelling, but home is where the heart is, that's why I'm always happy to go back to my parents' old house.</i></p> <p><i>Я люблю подорожувати, але дім там, де серце, тому я завжди радий повернутися в старий будинок своїх батьків.</i></p>
Charity begins/starts at home	Хто думає про рідних, не забуде і чужих;	<p><i>Be kind and patient with your relatives, if you want to make a difference in the world. Charity begins at home.</i></p> <p><i>Будь добрим і терплячим зі своїми родичами, якщо хочеш змінити світ на краще. Благодійність починається вдома.</i></p>

2.2.2. Способи перекладу англомовних неологізмів на позначення виховання

Мова виховання постійно розвивається, і ці зміни часто відбуваються разом із новими рухами та стилями виховання. Авторитарний стиль виховання на початку 20-го століття поступився місцем більш вседозволеним батькам у 60-х і 70-х роках. Батьки 80-х і 90-х років стали частіше брати участь і зосереджуватися на формуванні самооцінки своїх дітей. Нам вдалося зробити вибірку з найпопулярніших модних слів (*buzz words*) щодо виховання дітей і те, як вони відображають ці зміни батьківських тенденцій.

sass·tery *noun* What children mutter under their breath when a parent is done disciplining them. *I was almost out of the room when my son's sasstery reached my ears.*

pe·dal·li·ance *noun* A delay caused by your child waiting until you're going out the door to inform you that his shoes are too small and/or have been lost for three days. *My son's pedalliance was upsetting, but unfortunately, not entirely out of character.*

tween·o·ci·dal *adjective* How you feel when your 11-year-old rolls their eyes and says "I KNOW!" before you've even finished your sentence. *Rage-eating, rage-cleaning, or getting a puppy who can't talk back are a few ways parents deal with their tweenocidal feelings.*

son de la mère *noun* When something comes out of your mouth your own mom would say. Origin: French; literally 'sound of the mother.' *The second I said "Just wait until your father gets home" I felt an overwhelming sense of son de la mère.*

mac·ro·bib·li·o·pho·bi·a *noun* The deep-seated fear that your kid will pull out the long bedtime story to read. *My husband's severe macrobibliophobia*

was the reason for removing all the Dr. Seuss books from our toddler's bedroom.

re·fer·rupt *verb* When one of your kids butts in and attempts to correct or otherwise parent his/her siblings. *I'm the parent here, please stop referrupting your sister!*

mi·si·o·logue *noun* Mentally cataloging your shortcomings as a mother, usually when you're supposed to be sleeping. *All the yelling I did today is sure to feature prominently in tonight's misiologue!*

drudg·e·mo·ny *noun* The feeling you get when you're washing dishes and people keep walking by and putting dirty plates in the sink. *The drudgemony of it all is so strong, I could rinse these dishes with my tears.*

gi·ga·sec *noun* The period of time, inversely proportional to how late you are, that it takes a small child to leave the house. *Macy is just zipping up her own jacket, be there in a gigasec!*

dis·tro·per·i·ty *noun* Realizing you can't do fourth grade math. Nothing increases your distroperity more than homeschooling your kid through a fractions unit.

kid·ver·sa·tion *noun* Conversation that keeps coming back to the children despite your best efforts to talk about literally anything else.

pseu·do·com·pe·tence *noun* The appearance of having it all together, which is a complete and total lie. From one mother to another, I'm as impressed at your pseudocompetence as you probably are at mine!

fil·tra·ture *noun* The belief that your funny-looking newborn is the most beautiful creature that ever existed. *Looking back at his baby pictures, our filtrature as new parents was pretty obvious.*

gram·biv·il·a·tude *noun* When you're thankful for your parents' help babysitting but also frustrated that you'll have to retrain the kids because they're

feral now. *When the kids came back from Grandma's overtired and high on sugar, a wave of grambivilatitude washed over me.*

trund·logged *adjective* Haggard from late-night trips to the store to buy supplies for school projects due the next day. *I always feel so trundlogged by the end of science fair season, I'm more over it than my kids are.*

do·tir·a·cy *noun* Exhaustion-induced act of stupidity. In my latest dotiracy, I emailed the principal about Mrs. Miller disciplining Maddie for saying "penis" in class and accidentally CC'd the entire school.

glit·ter·ine *adjective* Excessively sweet and over-the-top; describes the voice used by moms who are this close to losing it but desperately trying not to. *When my kids hear my glitterine voice, they have 5 minutes to start behaving before I drop them all off at the fire station.*

o·le·cap·ti·phi·li·a *noun* The compulsion to sniff a baby's head. Visiting my newborn niece, I suffered an intense bout of olecaptiphilia that didn't go away for hours.

pro·sol·i·fac·tion *noun* Looking forward to being alone after the kids' bedtime. By 5 P.M., it's only sneaking chocolate chips from the pantry and prosolifaction keeping me going. See also: parensomnia.

par·en·som·ni·a *noun* Being unwilling to go to sleep and forfeit your kid-free time, but also too tired to do anything particularly productive or enjoyable. *I've had parensomnia for so long, I look like a backup dancer from 'Thriller.'*

dis·sum·bled *adjective* Disorientation caused by the first day of school after the kids have been crawling on your head every day of summer vacation. *With no one barging in on me in the bathroom for the first time in three months, September had me feeling pretty dissumbled.*

eu·phor·i·fused *adjective* Puzzled and overjoyed at seeing a freshly replaced toilet paper roll in the bathroom that you had nothing to do

with. *She was so euphorifused she thought she'd accidentally walked into the neighbor's bathroom instead of her own!*

re·nume *verb* Calculating how much sleep you'll get if you fall asleep right now... or now... or now. *My math has really improved from all the renuming I do every night.*

zy·go·cly·sm *noun* The result of siblings who join forces to create a super-mess. No baby book warns you about the zygoclysm three kids can produce during a 20-minute shower.

ger·i·a·tray·al *noun* Realizing your teen heartthrobs look like grandpas now. Seeing Luke Perry on the cover of AARP magazine was the ultimate geri-atrayal.

suf·flight *noun* Something your child says or does that abruptly melts your heart when they've spent all day being exasperating. Earlier today I was looking into the rules about selling children on Facebook Marketplace, but that sufflight changed my mind.

leth·id·ness *noun* The special dread reserved for parents visiting a port-a-potty with a young child who touches everything with wild abandon. *Pre-schooler in hand, I approached the biffy at the park with lethidness.*

sen·si·bi·ate *verb* To envy another parent's practical items. I once swore I'd never drive a minivan, and now I'm sensibiating over ones with more cargo space than mine.

night·ghast *noun* When you wake up at 2 A.M. and your kid is standing at your bedside staring at you. A nightghast from my kindergartner has everything from the 'Halloween' franchise except a hockey mask.

con·flear *verb* To make accidental eye contact with a child. The baby was almost asleep and then I confleared and broke the spell.

quest·il·it·y *noun* Infinite love for someone coupled with the need to hide from them in the moment. *No one's questility is greater than the parent of a 3-year-old who won't stop asking 'why.'*

re·cip·ro·quence noun A punishment that is more painful for the parent than for the child. Reciproquences like revoked screen time privileges are often given out by the parent who won't be around to deal with the fallout the next day.

sup·peal verb When your kid calls a sibling to dinner by standing right where they are and yelling the sibling's name right next to your ear. *I can sup-peal as well as you can, so that's not what I meant by "go get your brother for dinner!"*

so·lode noun A solo bathroom trip. As a stay-at-home mom, a solode every once in a while is like a vacation in the freaking Bahamas.

cog·ni·pe·di·a noun The feeling that you left a kid behind. We left in such a hurry no one noticed Claire wasn't with us, but we didn't get far before my cognipedia kicked in.

dis·rup·tar·ious adjective Causing concealed laughter; of or pertaining to child behavior that is bad but also hilarious. It was disruptarious when Jackson looked at his elephant coloring page and told the preschool teacher he "didn't have time for this *%&#."

tra·vail noun Not a made-up word, but a repurposed collective noun for a group of moms. A travail of mothers arrived at book club, so excited to be out of the house without kids it hardly mattered that none of them had read the book. See also: laundering (of mothers.) Colloquial: hot mess (of moms.)

У перекладах книг з виховання дітей часто вживаються такі терміни як: *helicopter parenting, lawnmower parent, tiger mom, crunchy, granola mum, attachment parenting, no rescue parenting, lighthouse parenting, free-range parenting, free play, positive parenting, French parenting, oversharing, dolphin parenting*. Наведені мовні одиниці можна вважати термінами батьківства. Перейдемо до їхнього аналізу:

Helicopter parenting – "Гелікоптерне" батьківство – це відносно новий тренд у вихованні, мета якомога швидше підготувати дитину до життя

у світі, де конкуренція стає дедалі жорсткішою. Такі батьки беруть активну участь у кожному аспекті її життя та навчання.

Lawnmower parents (батьки-газонокосилки). Батьки-газонокосилки, названі на честь машини, яка використовується для стрижки трави, «скосять» будь-яку перешкоду, з якою може зіткнутися їхня дитина. За словами професора, який ввів цей термін у своєму блозі, батьки-газонокосилки «поспішають втрутитися, рятуючи дитину від будь-яких потенційних незручностей, проблем або дискомфорту».

3. **Tiger mom (мама-тигриця)**

Це словосполучення було популяризовано письменницею Емі Чуа, яка описала звичний для Китаю та інших східних країн метод виховання дітей, де пріоритетом є високі академічні досягнення дитини, сувора дисципліна, працездатність, вимога відповідати високим стандартам та міцна сімейна єдність. На відміну від батьків «західного» типу, які поважають особистість своєї дитини, спонукають її розвивати свій талент і підтримують її вибір, батьки «азійського» типу виховують перш за все успішну людину. Мама-тигриця ставить надзвичайно високі вимоги до досягнень дитини в навчанні, спорті, будь-якій справі, за яку та береться.

4. **Crunchy, granola mom (мама-хрустка гранула)** або Хіпі. Природна мама. Мама Земля.

5. **Attachment parenting (прив'язане батьківство).**

6. **No-rescue parenting (Батьківство без порятунку).**

Термін «нерятувальне батьківство» використовується для позначення батьків, які заохочують своїх дітей думати самостійно, даючи їм можливість робити власні помилки. Це протилежність гелікоптерному вихованню.

7. Lighthouse parents (батьки-маяки)

Це збалансований підхід до виховання. Термін, який метафорично передає найкраще з того, що відомо про збалансоване батьківство — Стабільна сила на береговій лінії, з якою дитина може порівняти себе. Батьки-маяки вважають своїм завданням дивитися вниз на скелі й стежити, щоб діти не розбивалися об них. Вони дивляться на хвилі і вірять, що з часом вони навчатимуться кататися на них самостійно. Проте батьки мають підготувати їх до цього.

8. Free-range parenting (Виховання на вільному вигулі) не означає бути вседозволеним чи байдужим. Натомість йдеться про надання дітям свободи відчувати на собі природні наслідки своєї поведінки — коли це безпечно. Йдеться також про те, щоб діти мали навички, необхідні їм, щоб стати відповідальними дорослими.

9. Free play (виховання-вільна гра)

Вільна, неструктурована гра відбувається, коли ваша дитина не дотримується жодних правил чи вказівок, наприклад, коли вона зайнята будівництвом фортеці, прикидається супергероєм або малює пальцями. Він розвиває незалежність, уяву, креативність і навички вирішення проблем, каже Кеннет Р. Гінзбург, доктор медичних наук, педіатр дитячої лікарні Філадельфії та автор спеціального звіту про гру від Американської академії педіатрії. Вільна гра також справляє чудеса зі стресом. «Діти справляються зі своєю тривогою та страхами за допомогою вільної гри. Це їхній природний засіб розвитку стійкості». Нейробіологи кажуть, що гра є фундаментальною для будь-якого виду навчання, і вона навіть фізично формує мозок. Чим грайливіша тварина, зазначають вчені, тим більший її мозок.

10. Positive parenting (Позитивне виховання)

За словами Кейлі Арзамарскі, прихильника позитивного батьківства та психолога, що спеціалізується на дитячій терапії, позитивне батьківство по суті заохочує батьків «виловлювати дітей як хороших» і давати більше

позитивних відгуків, замість того, щоб завжди зосереджуватися на поганій поведінці.

11. **“French” parenting (Французьке виховання)**

Воно ввібрало в себе багатовікові традиції великого французького мистецтва. Сучасні батьки вчать своїх дітей отримувати задоволення від життя: пробувати нові смаки та аромати, пізнавати можливості свого тіла за допомогою рухів (і це не зовсім фізкультура), відкривати нові для себе відчуття, борсаючись у басейні (і це зовсім не навчання плавання). Таке «пробудження почуттів» не вимагає зусиль з боку батьків. Можна просто валятися разом на ковдрі під час пікніка та розглядати травинки. У процесі «пробудження» запускаються нові мозкові функції. Але головна мета в тому, щоб просто навчити дитину насолоджуватися своїм існуванням у цьому світі.

12. **Oversharing (овершерінг)** – обмін інформацією про дитину, її успіхи у соціальних мережах.

13. **Dolphin parenting (батьки – дельфіни)**

Найбільш гармонійний і виважений стиль виховання: без надмірного тиску й очікувань тигриць, без надлишку ніжності і прив’язаності слоних, без уседозволеності медуз і гіперконтролю гелікоптерів. Батьки-дельфіни виховують дітей у співпраці і взаємопідтримці одне одного в сім’ї, прищеплюють цінності довготермінових цілей, як-от здоровий спосіб життя, а не показних успіхів, як високі оцінки і перемоги. Такі батьки роблять пріоритетом навчання і дисциплінованість, але також дають дітям достатньо автономії для прийняття рішень, співмірних із віком сина чи доньки. Мама-дельфін не записує дитину на 33 гуртки, натомість дитина допомагає з домашніми справами і здобуває важливі навички для майбутнього самостійного життя. А коли мама зайнята, дитина сама досліджує світ і вчиться гратися, а не чекає, що батьки її розважатимуть. Виглядає так, що дельфіни

взяли все найкраще від інших тварин і поєднали це в так зване природне батьківство.

14. Jellyfish mother — мама-медуза

Медуза — образ мами чи батька, що все дозволяє. У таких батьків дуже мало або зовсім немає правил і заборон, вони потурають усім забаганкам своїх дітей. Такий стиль батьківства передбачає, що дитина — бос, а батьки керуються принципом «чого хоче дитина». Цей маленький принц чи принцеса сприймає батьків не як авторитетів, а як просто друзів. Діти батьків-медуз часто не надто організовані, не показують блискучих результатів у школі, не знають меж дозволеного і не мають навичок емоційного інтелекту — їм важко впоратися з власними почуттями, особливо коли вони звикли мати бажане, і раптом цього не отримують.

15. Elephant mother — мама-слониха

Слонихи вважаються найтурботливішими матусями з-поміж усіх тварин: близько двох років вони виношують дитинча, годують молоком ще три роки, і живуть разом зі своїм слоненям аж до смерті. Поміж тим усім слонихи і дитинчата обоюдно обіймаються хоботами і гратися разом. У світі людей можна сказати, що мама-слониха — це протилежність мам-тигриці, адже вона плаче, підтримує і бавить дитину.

Хоча в українській мові є еквіваленти означених англійських термінів-батьківства, вони не будуть повною мірою мати той сенс, який криється в англійських поняттях. У процесі транскодування літерами може передаватися вся форма або більша її частина. Іноді перекладачі можуть застосовувати змішане транскодування, при якому більша частина транскодованого терміна відбиває його звучання, проте передає інші елементи його графічної форми[4]. Транскодування термінів відбувається в тих випадках, коли в мові відсутнє відповідне поняття і відповідний перекладний еквівалент, неможливо дібрати слово або слова в мові перекладу, які б адекватно передавали зміст поняття та задовольняли вимоги терміноутворення.

Оскільки у процесі транскодування слово має одне значення, то такий спосіб перекладу доцільно застосовувати, коли в мові перекладу необхідно створити чітко однозначний термін [2].

Наступним методом перекладу термінів є калькування, що передбачає наявність двосторонніх міжмовних відповідностей між лексичними одиницями. Подекуди калькування є невід'ємним способом перекладу спеціалізованої лексики.

Для перекладу термінів використовується також прийом описового перекладу (експлікація). Описовий переклад – це такий прийом перекладу нових лексичних елементів вихідної мови, коли простий термін замінюється в мові перекладу словосполученням, яке адекватно передає зміст цього простого терміна [6,с.36]. Однак, описове словосполучення порушує таку вимогу до термінів, як стислість (а тому такі багатослівні терміни не мають дериваційного потенціалу, тобто, від них важко, якщо загалом можливо, утворювати похідні терміни [4].

Наступним способом перекладу термінів вважають «інверсію» – переклад зі зміною порядку компонентів словосполучення [11,с.20–21]. Серед способів перекладу безеквівалентних термінів виокремлюють також метод конкретизації. Методом конкретизації вважається використання під час перекладу слова з вужчим предметно-логічним значенням ніж в англійській мові. Наприклад, *quadrangle name* – номенклатура, *state plane coordinates* – державна система координат. Цей спосіб перекладу зумовлений відсутністю повної відповідності між словами з широкою семантикою англійської мови в українській мові.

Під час перекладу безеквівалентних термінів можливе поєднання кількох прийомів перекладу одночасно: використовувати калькування та транслітерації або транскрипції; транскрипції й описового перекладу тощо. Перекладаючи багатокомпонентні терміни, необхідно встановити ключове слово та внутрішні смислові зв'язки [10,с.49]. Важливим під час

перекладу словосполучень є саме аналітичний етап –переклад окремих його компонентів. А для цього необхідно правильно визначити компоненти складного терміна, оскільки ними можуть бути не лише слова, а й словосполучення, що входять до складу складного терміна [8,с.85].Важливо зазначити, що під час перекладу термінів, необхідно враховувати контекст. Також необхідно враховувати географічні та країнознавчі реалії, уміти правильно добирати лексичну відповідність терміна або скористатися калькою в тому випадку, коли еквівалент в мові перекладу відсутній, перевіряти використання певного англійського терміна в оригіналі, перш ніж «упроваджувати» його в текст перекладу[14,с. 155–156]. Проблема неточного перекладу термінів має низку причин. По-перше, вибір невідповідного для кожного конкретного випадку значення будь-якого слова (зазвичай іменника). Ця помилка є найбільш поширеною. По-друге, терміни, особливо вузькоспеціалізовані, часто зрозумілі тільки фахівцям конкретної галузі наукового знання. По-третє, іноді причиною помилки є неякісний підрядковий переклад, що є наслідком вищезгаданого та / або неуважність і відсутність ретельного лексико-семантичного аналізу терміна, а також його контекстуального значення. Переклад термінів становить ядро науково-технічного перекладу, тому важливо знати особливості перекладу цього пласта лексики для досягнення максимальної еквівалентності. Під час перекладу термінів необхідно використовувати певні прийоми. Найбільш часто використовуються калькування, транслітерація, описовий переклад, інверсія тощо. Можливі варіанти використання кількох прийомів перекладу одночасно. У процесі перекладу термінів необхідно опиратися на контекст та враховувати особливості спеціалізації.

Висновки до розділу II

У психології виховання дітей розроблено термінологічний апарат, що має слова англomовного походження. До них відносимо: *helicopter parenting, lawnmower parent, tiger mom, crunchy, granola mum, attachment parenting, no rescue parenting, lighthouse parenting, free-range parenting, free play, positive parenting, French parenting, oversharing, dolphin parenting*. Під час перекладу термінів з англійської мови українською необхідно передусім намагатися віднайти лексичний еквівалент – постійна лексична відповідність, яка точно збігає зі значенням слова. Це завдання є складним, оскільки багато термінів з'явилися відносно нещодавно, тому не завжди можливо їх накласти на реалії в нашій країні. подекуди неможливо віднайти абсолютні еквіваленти. Якщо зміст поняття частково відображений у тексті, то допускається заміна абсолютного еквівалента відносним. Під відносним еквівалентом розуміємо термін, який виражає поняття, родове щодопоняття, яке виражене терміном. Відносний еквівалент може використовуватися лише в такому контексті, який дає змогу відновити видові ознаки об'єкта. Відносні еквіваленти застосовують у тому разі, якщо абсолютний еквівалент виявляється занадто громіздким.

Виокремлено корпус англійських фразеологічних одиниць, в яких відображається концепт ВИХОВАННЯ. 1. Еквівалент, тобто наявний в українській мові адекватний фразеологічний зворот, що збігається з німецьким зворотом за змістом і образною основою. 2. Аналог – український усталений зворот, що за значенням адекватний німецькому, але за образною основою відрізняється від нього повністю або частково. 3. Описовий переклад – переклад шляхом передачі змісту німецького звороту вільним словосполученням. Описовий переклад застосовується тоді, коли в українській мові відсутні еквіваленти й аналоги. 4. Антонімічний переклад – передача негативного значення за допомогою стверджувальної конструкції або навіпаки. 5. Калькування. Цей метод застосовується в тих випадках, коли пе-

рекладач хоче виокремити образну основу ФО, або коли англійський фразеологічний зворот не може бути перекладений за допомогою інших видів перекладу. 6. Комбінований переклад. Використовується у тих випадках, коли український аналог не повністю передає значення англійського фразеологізму або ж має інший специфічний колорит місця й часу. Тому використовується калькований переклад, а потім описовий переклад та український аналог для порівняння. При перекладі фразеологічної одиниці вибирається найкращий спосіб перекладу без використання буквалізмів.

Під час перекладу термінів виховання використано певні прийоми: калькування, транслітерація, описовий переклад, конкретизація. У процесі перекладу термінів необхідно опиратися на контекст.

РОЗДІЛ III. ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ З ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

3.1. Переклад нонфікш літератури у вимірах оцінки якості

Попри значні досягнення сучасного перекладознавства у визначенні основних стратегій і тактик перекладу різножанрових текстів, питання оцінки якості перекладу і досі залишається не вичерпаним. Діяльна праця в теоретичній царині моделей оцінки перекладеного тексту, як і практичні знання досі не створили універсальну модель оцінки якості перекладу, що обумовлює потребу подальшого наукового пошуку у цьому напрямку. Наукова дискусія щодо створення вимірів якості перекладу не є новітньою, оскільки так чи інакше це питання піднімалося в загальній теорії перекладу (Л.С. Бархударов, В.С. Виноградов, В.М. Комісаров та ін.), а також розглядалося в аспекті еквівалентності і адекватності перекладу (Ю.В. Ваннікова, О.О. Горбачевський, Ю. Найда, А. Нойберт, Я. Рецкер, А.Д. Швейцер та ін.). Однак і досі постають питання стосовно ефективної моделі оцінки якості перекладу.

Відомо, що першорядну роль в оцінюванні перекладу відіграє реакція читачів. Висока оцінка перекладу читачем визначена ідентичною «реакцією» читачів на текст оригіналу та текст перекладу. Таке розуміння виникає з концепції «динамічної еквівалентності». Отже, оцінку якості тексту перекладу визначає сам реципієнт, заздалегідь позначивши критерії, яким певний текст має відповідати.

Так чи інакше, нормативність перекладу безпосередньо чи опосередковано визначає стосунки між текстом оригіналу і текстом перекладу. Текст, що тлумачиться за своєю природою як мовно-текстова дія, проектується на макрорівень суспільства. Відповідно, оцінка якості перекладу має бути сформована на підставі як ендегенних (текстових), так і екзогенних

(соціальноісторичних) факторів, які мають безпосередній вплив на цільовий переклад [4]. Проте, панує серед науковців зауваження, що, тоді як аналіз ендогенних факторів корелює із встановленням еквівалентності вихідного тексту та тексту перекладу, то вивчення екзогенних параметрів вимагає кваліфікованого інтертекстуального аналізу, що органічно доповнює критерій еквівалентності. Такий підхід враховує як синхронний, так і діахронічний аспекти тексту.

Уточнимо поняття комунікативної еквівалентності, пов'язуючи його зі здатністю адресата повідомлення вилучати з нього інформацію, що передається. Мовне оформлення перекладу текстів, орієнтованих на форму, детермінується мовою оригіналу. Нонфікшен тексти передають не тільки зміст в певній мовній формі, а й переслідують певну мету, конкретний екстралінгвальний ефект. Тому при перекладі необхідно передусім зберігати чітке апелювання до читача. Мовне оформлення перекладу має підпорядковуватися цій меті аби забезпечити певну реакцію, можливо спонукати до дії. Для досягнення цієї мети перекладачеві дозволено більше, ніж при перекладі інших текстів, відхилятися від змісту і форми оригіналу, і при оцінці перекладу такі необхідні відхилення не слід розглядати як порушення вимоги «вірності оригіналу». Тут вірність оригіналу і полягає перш за все в досягненні наміченого автором ефекту, у збереженні закладеного в тексті апелювання до читача.

Тому обираємо за основу для оцінки якості перекладу його відповідність типу тексту, до якого належить оригінал, а також визнаємо за необхідне дотримуватися в перекладі ще цілої низки «позамовних детермінантів»: семантичних, лексичних, граматичних та стилістичних особливостей оригіналу, а також прагматичних чинників, до яких належить ситуація, предмет мовлення, просторово-часові межі, особливості автора і читача, афективні імплікації і т. п.

У зв'язку з цим розрізняємо адекватність перекладу і еквівалентність перекладу. Водночас адекватний переклад - це переклад, що відповідає поставленій меті. Спроби забезпечити адекватність визначає вибір способу перекладу, отже поняття «адекватність» відноситься до процесу перекладу, що здійснюється адекватним чином. Відповідно, поняття «еквівалентність» відноситься до результату перекладу і означає функціональну відповідність тексту перекладу тексту оригіналу. Тому переклад не може здійснюватися «еквівалентним способом», проте може виявитися еквівалентним в результаті досягнення адекватності перекладу певної мети.

Отже, наразі питання створення ефективної моделі оцінки якості перекладу, яка б базувалася на єдиних теоретичних дослідженнях у галузі перекладознавства, залишається повністю не вичерпаною. Тому можливо лише описати текст перекладу і зроблених у ньому помилок, але вироблення шкали оцінок є непростим завданням.

3.2. Прагматика якості перекладу англомовних книг з виховання дітей

Дотримуємося думки про те, що адекватний переклад має зберігати прагматику оригіналу. Поняття прагматики трактується на причинах вибору форматів мовцем і їх впливу на слухача. Звідси прагматичні відносини комунікантів до тексту визначаються як приналежністю комунікантів до певної лінгвокультурної, соціальної або професійної групи, так і використанням в тексті різних експресивних одиниць, різних функціональних стилів. Отже, прагматика охоплює стилістику і протиставляється граматиці та семантиці через які вона реалізується. Завдання перекладу полягає у збереженні прагматичних відносин. Прагматика оригіналу ґрунтується на граматиці та семантиці, а тому і в перекладі граматика і семантика мають бути селективно відібрані і об'єднані належно.

Англомовні тексти з виховання дітей від початку спрямовані на аудиторію тому цей тип текстів має мати високий ступінь прагматичного перекладу. Перекладач сприймає текст оригіналу і створює текст перекладу. Глобальна структура тексту з виховання складається з ряду макроструктур, які, в свою чергу, охоплюють більш дрібні мікроструктури. У семантичному плані мікроструктури постають носіями мікропропозицій, з яких формуються макропропозиції, що об'єднуються в глобальне значення тексту. Наприклад, у книзі Естер Войчицької *How To Raise Successful Children* виокремлюємо такі мікроструктури:

TRUST We are in a crisis of trust the world over. Parents are afraid, and that makes our children afraid — to be who they are, to take risks, to stand up against injustice. Trust has to start with us. When we're confident in the choices we make as parents, we can then trust our children to take important and necessary steps toward empowerment and independence.

RESPECT The most fundamental respect we can show our children is toward their autonomy and individuality. Every child has a gift, and is a gift to the world, and it's our responsibility as parents to nurture that gift, whatever it may be. This is the exact opposite of telling kids who to be, what profession to pursue, what their life should look like: it's supporting them as they identify and pursue their own goals.

Проте формування глобального значення тексту не зводиться до простого додавання мікро- і макропропозицій. Воно здійснюється за трьома основними макроправилами: опущення, генералізація і конструювання. Опущення передбачає відкидання мікропропозицій або навіть деяких макропропозицій як нерелевантних для глобального значення тексту. Генералізація передбачає узагальнення ряду мікродеталей в рамках більш загальних макропропозицій. Конструювання означає включення в макропропозицій таких елементів сенсу, які експліцитно не беруться в семантичних

структурах нижчого рівня, але асоціативно виникають у свідомості комунікантів. Таким чином, глобальне значення тексту виявляється чимось більшим, якісно і кількісно, ніж сукупний семантичний матеріал, що міститься в словах і структурах тексту

Глобальне значення тексту може по-різному сформуватися комунікантами і мати для них різну комунікативну цінність залежно від того, про що відображається в тексті реальності, які конкретні особливості має текст. Відповідно комунікативна цінність тексту охоплює семантику і прагматику мовних одиниць.

Завдання перекладача полягає в створенні такого тексту, який би дозволяв відтворити комунікативну цінність оригіналу. При цьому перекладач обирає один із можливих способів створення глобального значення тексту оригіналу і побудови його комунікативної цінності. Це передбачає множинність можливих перекладів одного і того ж тексту. Безліч опцій вибору існує і при створенні тексту перекладу, глобальне значення якого повинно забезпечувати можливість виведення аналогічної комунікативної цінності. Тому процес перекладу і результат мають непохитно множинний, варіативний характер.

Незалежно від того, як перекладач тлумачить комунікативну цінність оригіналу, і який спосіб він обирає при побудові тексту перекладу, він має створити єдину текстову цілісність. Отже, наголошуємо на важливості текстового аспекту перекладу.

3.3. Перекладацькі помилки

Аналіз фактичного матеріалу дозволяє нам класифікувати мовні перекладацькі помилки на:

Змістові

I. Інформаційно-тематичні:

II. Помилки, що порушують структуру тексту:

Лексичні (Л)

I. Помилки, пов'язані з порушенням лексичної та фразеологічної норми:

2. Помилки в розумінні інформації вихідного тексту, на рівні як денотативного, так і коннотативного значення мовних одиниць (Опущення інформації; додавання інформації; спотворення інформації; помилки в трансляції інформації вихідного тексту, тобто помилки, викликані неправильним або неадекватним використанням мови перекладу.

Граматичні помилки (орфографічні, пунктуаційні).

Однак самі по собі помилки не виникають, їх робить перекладач з певних причин. Ще кілька століть тому було справедливо відмічено, що причини перекладацьких помилок слід шукати, насамперед, у недостатній освіченості перекладача. Наразі ця проблема не зникла, а, ймовірно, навпаки посилилася, оскільки існує велика кількість низько кваліфікованих спеціалістів, які працюють перекладачами. Знання перекладача не повинні обмежуватися лише іноземною мовою, а також важливим є володіння рідною мовою на належному рівні і знаннями з багатьох галузей життя, науки. Іноді перед перекладачем постає два завдання: зрозуміти, про що йдеться, і що конкретно автор хоче сказати, адже предмет думки і думка про предмет суть речі різні. Неуважне прочитання тексту оригіналу може бути також пов'язане з недоліком філологічної освіченості. В результаті того, що у перекладача не розвинена «мовна інтуїція», він виявляється нездатним усвідомити особливості стилю перекладного твору.

Наведемо ряд перекладацьких помилок з проаналізованих джерел:

Навчання послуху – один із головних.

У багатьох батьків Гнів обумовлює Час дій.

Тато і мама сердиться, і діти приходять до розуму.

Погляд повідомляє, що наслідки не забаряться.

Гнівлива реакція вам більше не потрібна.

Перебування в публічному місці не перешкоджає вам суворо додержуватися Часу дій.

Добре хваліть дитину.

Лице її спаленіло.

Вона пішла до кухні по віник і шуфельку.

Замітала скло у гніві.

Сівши за кухонним столом.

Я пожаліла, що не зробила.

У багатьох оселях діти планують помститися.

Можна знайти якогось виходу.

Позитивний висновок може прояснити відмінність між карою і вихованням.

Якщо кара зосереджується на колишніх переступах.

Більше зважати на наміри, що ховаються під ними.

Кінець кінцем, перший крок до змін.

Карен закопилює губи.

Я тільки дражнивсь.

Батьки сплутують друге питання з іншим.

Пам'ятає жінку, спійману на перелюбі.

Така кінцівка не мусить тривати довго.

Тривкі зміни.

Робіть Перепочинок відразу після непослуху.

Спершу дайте раду провині, яка вимагала покарання.

Перекладацькі помилки мають двояку, суб'єктивно-об'єктивну природу: з одного боку вони обумовлені недостатньою кваліфікацією перекладача, з іншого, в тексті можуть існувати такі вирази, які введуть в оману своєю формою, що не відповідає змісту.

3.4. Застосування основних принципів перекладу до англomовних текстів з виховання дітей

Сформулюємо принципи перекладу такої літератури, яких варто дотримуватися:

1. Істина не те, що передав відправник, а те, що зрозумів одержувач (перекладач).

Недооцінка цього принципу є джерелом помилок, пов'язаних з будь-якими комунікативними утрудненнями, оскільки кожна людина в результаті своєї запрограмованості дивиться на світ через призму власної системи цінностей і забобонів, які впливають на осмислення повідомлення відправника. Точно так само відповідь одержувача буде відповідати його системі цінностей. Крім того, при сприйнятті будь-якого повідомлення в одержувача виникають певні почуття, що випливають з його колишнього життєвого досвіду, які емоційно "забарвлюють" повідомлення.

З цього основного принципу комунікації випливає, що жодна людина, що у ролі одержувача інформації, не відчуває і не сприймає зміст повідомлення відправника в точності таким, яким його той задумав, навіть якщо відправник і висловлює свої думки гранично ясно.

2. Якщо одержувач неправильно інтерпретує повідомлення відправника, то в цьому завжди винен відправник. Це означає, що відповідальність за точну комунікацію лежить на відправника.

Цим принципом потрібно керуватися в процесі ділової комунікації і не перекладати провину за невдалу комунікацію на партнера по спілкуванню.

3. Будь-який переклад здійснюється одночасно на двох рівнях, на рівні змісту і на рівні відносин, причому рівень відносин визначає змістовний рівень (аксіома Ватцлавіка).

Це означає, що найбільш важливим з двох рівнів є рівень відносин. У тому випадку, якщо не вдається відразу досягти зі своїм співрозмовником

комунікаційного рівня відносин, тобто гармонії, то не потрібно витрачати сили і час на проведення розумних об'єктивних аргументів на комунікаційному змістовному рівні, бо одержувач інформації їх не сприйме. Ніого не можна переконати тільки одними аргументами.

Застосовуються такі перекладацькі принципи:

Кількості

Якості

Способу.

Принцип Кількості пов'язаний з кількістю інформації, який потрібно передати, і до нього відносяться такі постулати.

1. "Переклад повинен містити не менше інформації, ніж потрібно.
2. "Переклад не повинен містити більше інформації, ніж потрібно".

Така зайва інформація іноді вводить в оману, може виникнути непрямий ефект, коли читач виявляється спантеличеним через те, що він припустив наявність якоїсь особливої мети, особливого сенсу в передачі такої зайвої інформації.

Принцип Якості "Старайся, щоб твій переклад був істинним, а не хибним".

Принцип Способу, стосується того якими мовними засобами здійснюється переклад. Це виявляється в уникненні незрозумілих виразів, а також неоднозначності.

3.5. Використання перекладацьких трансформацій при перекладі англомовних текстів з виховання дітей

Для того, щоб краще зрозуміти методи, засоби та форми перекладацьких трансформацій, ми дослідили різні речення з публіцистичних текстів та пояснили, які ж трансформації перекладач використовував при їх перекладі.

To figure out how kids cope with challenge, I gave ten year olds some problems that were a little too difficult for them. Some of them reacted in a shockingly positive way. They said things like, “I love a challenge!” or “I was hoping this would be informative!” They understood that their abilities could grow through their hard work. They had what I would call a “growth mindset.”

Щоб зрозуміти, як діти справляються з труднощами, я поставила десятирічним дітям кілька завдань, які були для них занадто складними. Деякі з них відреагували вкрай позитивно. Вони казали щось на кшталт: «Я люблю виклики!» або «Я сподівався, що це буде інформативно!»

Вони розуміли, що їхні здібності можуть розвиватися завдяки наполегливій праці. Вони мали те, що я б назвав «мисленням зростання».

У наведеному прикладі перекладач використав транспозицію, а також генералізацію до деяких частин мови. Це зробило речення більш зрозумілим.

If you look at the fixed mindset brain on the left nothing is happening. But if you look at the growth mindset on the right it’s on fire with “yet!” They’re processing the error deeply learning from it and correcting it.

Якщо ви подивитеся на мозок із фіксованим мисленням ліворуч, нічого не відбувається. Але якщо ви подивитеся на мислення про зростання праворуч, воно горить «ще!» Вони глибоко обробляють помилку, вчаться на ній і виправляють її.

У наведеному прикладі, ми спостерігаємо яскраво виявлене розширення форми (додавання), за допомогою якого, перекладач надав значимості перекладу і більш детально описав його, таким чином, зробивши його більш зрозумілим для звичайного читача.

Are we raising them for a growth now or for “yet?” Are they focused on the next “A” or test score instead of dreaming big? Instead of thinking about what they want to be and how they want to contribute to society? And if they are

too focused on “A’s” and test scores, are they going to carry this with them into the future? Maybe.

Ми вирощуємо їх на зростання зараз чи на «поки що»? Чи вони зосереджені на наступній «А» або результатах тесту замість того, щоб мріяти про велике?

Замість того, щоб думати про те, ким вони хочуть бути і який внесок у суспільство? І якщо вони надто зосереджені на «А» та результатах тестів, чи збираються вони нести це з собою в майбутнє? Може бути.

У цьому випадку перекладач вирішив вжити антонімічний переклад, хоча застосував він його не до усього речення, а до окремої фрази.

Praising talent, praising intelligence makes them vulnerable. There are other ways of rewarding “yet.” We teamed up with game scientist at the University of Washington to create a math game: Brain points. The typical math game rewards right answers, right now. But not Brain Points.

Вихваляння таланту, вихваляння інтелекту робить їх вразливими. Існують інші способи винагородити «поки».

Ми об'єдналися з ігрознавцями з Університету Вашингтона, щоб створити математичну гру: Brain Points. Типова математична гра винагороджує правильні відповіді прямо зараз

В цьому реченні ми також можемо бачити перекладацьку транспозицію, перекладач, як ми бачимо, хотів «підкреслити» значимість деяких частин мови.

We also can change students mindsets directly. In one study, we taught students that every time they pushed out of their comfort zone to learn something really really hard and they stuck to it the neurons in their brain could form new, stronger connections and over time they could become smarter.

Ми також можемо безпосередньо змінювати мислення студентів. В одному дослідженні ми навчали студентів, що кожного разу, коли вони ви-

ходять зі своєї зони комфорту, щоб навчитися чогось справді дуже складного, і вони дотримуються цього, нейрони в їхньому мозку можуть створювати нові, міцніші зв'язки, і з часом вони можуть ставати розумнішими.

В наведеному прикладі ми спостерігаємо нульовий переклад. Перекладач використав його тому, що в українській мові немає артикля, тому підкреслити значимість тієї чи іншої лексеми просто неможливо.

One teacher took her Harlem kindergarten class, many of whom could not hold a pencil for the first month, threw daily tantrums, she took them to the 95th percentile on the National Achievement Test. That same teacher took a fourth grade class in the South Bronx – way behind – she took them to the top of New York State on the state math test. That teacher is a Stanford grad and she's here today.

Одна вчителька взяла її в гарлемський дитячий садок, багато з яких не могли тримати олівець протягом першого місяця, щодня влаштовували істерики, вона довела їх до 95-го процентиля на національному тесті досягнень. Та сама вчителька прийняла четвертий клас у Південному Бронксі – значно позаду – вона вивела їх на вершину штату Нью-Йорк на державному іспиті з математики. Ця вчителька є випускником Стенфордського університету, і вона сьогодні тут.

У вищенаведеному реченні ми спостерігаємо декілька перекладацьких трансформацій. Для власних назв перекладач використав калькування. Також він використав метод розширення тексту та дав окреме пояснення, яке збагатило текст та дало можливість його краще зрозуміти.

So let's talk about equality. In our country there are groups of kids who chronically show poor performance and many people think that's inevitable. But when educators create growth mindset environments steeped in "yet" equality can happen."

Тож давайте поговоримо про рівність. У нашій країні є групи дітей, які хронічно демонструють погану успішність, і багато хто вважає, що це

неминуче. Але коли педагоги створюють середовище мислення зростання, яке просякнуте «ще», може виникнути рівність».

У цьому реченні ми спостерігаємо і лексичну, і граматичну трансформацію. Тут, на думку перекладача, доцільно було використати розширення та семантичну модифікацію.

That district contained affluent sections of Seattle so the reservation kids outdid the Microsoft kids. And they did it because learning a growth mindset transformed the meaning of effort and difficulty. It used to mean they were dumb and now it means they have a chance to get smarter.

У цьому районі були заможні райони Сієтла, тому діти резервації перевершили дітей Microsoft. І вони зробили це тому, що навчання мисленню зростання змінило значення зусиль і труднощів. Раніше це означало, що вони тупі, а тепер означає, що у них є шанс стати розумнішими.

В наведеному прикладі знову ми спостерігаємо декілька трансформацій в результаті перекладу: нульовий переклад, калькування та транспозиція, в деяких випадках було використано генералізацію (розширення значення).

But at the other end of the spectrum, there's a lot of harm going on there as well, where parents feel a kid can't be successful unless the parent is protecting and preventing at every turn and hovering over every happening, and micromanaging every moment, and steering their kid towards some small subset of colleges and careers.

Але на іншому боці також відбувається багато шкоди, коли батьки вважають, що дитина не може бути успішною, якщо батьки не захищають і не запобігають на кожному кроці, не контролюють кожну подію та не контролюють кожну мить, і спрямовують свою дитину до невеликої підмножини коледжів і кар'єр.

У цьому реченні вжиті власні назви, які зручніше перекласти за допомогою калькування, а загалом речення було перекладено буквально.

I mean, show the colleges you care about others. And all of this is done to some hoped-for degree of perfection. We expect our kids to perform at a level of perfection we were never asked to perform at ourselves. And so — because so much is required, we think, well then, of course we parents have to argue with every teacher and principal and coach and referee and act like our kid's concierge and personal handler and secretary.

Я маю на увазі, покажіть коледжам, що ви дбаєте про інших. І все це зроблено до деякої очікуваної міри досконалості. Ми очікуємо від наших дітей того рівня досконалості, якого ми ніколи не просили. І тому — оскільки так багато потрібно, ми думаємо, що ж, тоді, звісно, нам, батькам, доводиться сперечатися з кожним учителем, директором, тренером і суддею і діяти як консьєрж, персональний куратор і секретар нашої дитини.

У цих реченнях ми знову спостерігаємо поєднання декількох перекладацьких трансформацій. На початку речення перекладач використовує розширення, потім нульовий переклад.

And then we walk alongside them and offer clucking praise like a trainer at the Westminster Dog Show — coaxing them to just jump a little higher and soar a little farther, day after day after day. And when they get to high school, they don't say, "Well, what might I be interested in studying or doing as an activity?"

А потім ми йдемо поруч із ними й хвалимо, як дресирувальник на Вестмінстерській виставці собак, — умовляючи їх просто підстрибнути трохи вище й злетіти далі, день за днем. І коли вони приходять до середньої школи, вони не кажуть: «Ну, що мені може бути цікаво вчитися чи робити як діяльність?»

У цьому реченні, на думку перекладача, доцільно було використати калькування до власної назви та нульовий переклад до титулу, також при

перекладі було використано емпатизацію (лексико - семантична трансформація), щоб надаєт перекладу більш природнього, не експресивного вигляду.

They go to counselors and they say, “What do I need to do to get into the right college?” And then, when the grades start to roll in in high school, and they’re getting some B’s, or God forbid some C’s, they frantically text their friends and say, “Has anyone ever gotten into the right college with these grades?”

Вони приходять до консультантів і кажуть: «Що мені потрібно зробити, щоб вступити до потрібного коледжу?» А потім, коли в середній школі починають з’являтися оцінки, і вони отримують двійки чи, не дай Бог, трійки, вони несамовито пишуть своїм друзям і кажуть: «Хтось коли-небудь потрапив до потрібного коледжу з такими оцінками?»

У цьому реченні вміло поєднані перекладацькі трансформації, проте одразу видно, де в перекладача виникли труднощі. Насамперед, потрібно звернути увагу на переклад аббревіатури Cs. Перекладач переклав як трійки. Окрім цього, в реченні ми також бачимо кальку та розширення.

And our kids, regardless of where they end up at the end of high school, they’re breathless. They’re brittle. They’re a little burned out. They’re a little old before their time, wishing the grown-ups in their lives had said, “What you’ve done is enough, this effort you’ve put forth in childhood is enough.”

І наші діти, незалежно від того, куди вони потрапили після закінчення середньої школи, вони задихані. Вони крихкі. Вони трохи підгоріли. Вони трохи подорослішали раніше свого часу, шкодуючи, щоб дорослі в їхньому житті сказали: «Того, що ти зробив, достатньо, цих зусиль, яких ти доклав у дитинстві, достатньо».

У наведеному прикладі чітко виражений антонімічний переклад. Автор використав пом'якшення висловлень в англійській мові, щоб при перекладі можна було підвищити рівень категоричності.

And they're withering now under high rates of anxiety and depression and some of them are wondering, will this life ever turn out to have been worth it? Well, we parents, we parents are pretty sure it's all worth it. We seem to be have — it's like we literally think they will have no future if they don't get into one of these tiny set of colleges or careers we have in mind for them.

І зараз вони в'януть під високим рівнем тривоги та депресії, і деякі з них задаються питанням, чи виявиться це життя коли-небудь вартим того? Що ж, ми, батьки, ми, батьки, впевнені, що все того варте. Здається, ми поводимося так, ніби ми буквально думаємо, що в них не буде майбутнього, якщо вони не потраплять до одного з цих крихітних коледжів або кар'єр, які ми для них плануємо.

У цих реченнях перекладацькі трансформації накладаються одна на одну. Надзвичайно цікаво перекладач підійшов до перекладу цього уривку публіцистичного тексту. Тут поєднані як лексичні, так і граматичні трансформації: калькування, транспозиція, семантична модифікація та нульовий переклад.

Or maybe, maybe, we're just afraid they won't have a future we can brag about to our friends and with stickers on the backs of our cars.

Або, можливо, ми просто боїмося, що в них не буде майбутнього, яким ми зможемо хвалитися перед нашими друзями та наклейками на кузавах наших машин.

У цьому реченні перекладач використав транспозицію в поєднанні з антонімічним перекладом. Таким чином він зробив речення зрозумілим та правильним з точки зору граматики української мови. Отже, проаналізувавши різні приклади англomовних текстів з виховання дітей, ми можемо стверджувати, що без використання перекладацьких трансформацій переклад був би просто неможливий. При перекладі таких англійських текстів, потрібно, щоб інформація у мові перекладу подавалася об'єктивно. Але це виконується за умови, якщо перекладач заздалегідь готовий до подібних

проблем, якщо він усвідомлює суть, зміст, комунікативну функцію й стилістичний ефект цих та інших особливостей перекладного тексту, якщо він уміє розпізнавати метафори і алюзії, іронію тощо, якщо у нього є необхідні фонові знання і уявлення про ті реальності, якої присвячений текст, є надія, що його переклад буде достатньо адекватний. Зрозуміло, за умови, що перекладач в потрібній мірі володіє професійними навичками та відповідними робочими мовами. Отже, проаналізувавши різні приклади англomовних текстів з виховання дітей, ми можемо стверджувати, що без використання перекладацьких трансформацій переклад був би просто неможливий. При перекладі таких англійських текстів, потрібно, щоб інформація у мові перекладу подавалася об'єктивно. Але це виконується за умови, якщо перекладач заздалегідь готовий до подібних проблем, якщо він усвідомлює суть, зміст, комунікативну функцію й стилістичний ефект цих та інших особливостей перекладного тексту, якщо він уміє розпізнавати метафори і алюзії, іронію тощо, якщо у нього є необхідні фонові знання і уявлення про ті реальності, якої присвячений текст, є надія, що його переклад буде достатньо адекватний. Зрозуміло, за умови, що перекладач в потрібній мірі володіє професійними навичками та відповідними робочими мовами

Висновки до розділу 3

1. Головна мета перекладу англomовного тексту з виховання полягає в умінні перекладача аналізувати текст, вибирати правильну перекладацьку стратегію, застосовувати необхідні методи і способи перекладу. Важливе місце в процесі перекладу займає аналіз перекладацьких помилок і оцінка якості перекладу.
2. У розділі пропонується розрізняти типові і нетипові помилки і приділяти особливу увагу першим. Помилки класифікуються залежно від причин, з якими вони пов'язані. Найбільш грубі помилки виникають у зв'язку з нерозумінням перекладачем смислових

відносин між частинами тексту оригіналу. У тексті перекладу пропонується розрізняти граматичні, стилістичні та когнітивні помилки. Можуть бути помилки, пов'язані з порушенням норм, при яких текст залишається зрозумілий. Основна складність полягає в оцінці ступеня важливості помилки.

3. Запропоновано використовувати 4 перекладацькі критерії: Кількості; Якості ; Способу

4. При розгляді етапу підготовки до перекладу вказується, що перекладач здійснює при виборі варіанту перекладу три види пошуку: випадковий, систематичний і евристичний (скорочує інтуїтивно шлях пошуку). Саме цей останній є основним, вирішальним і повинен бути головним предметом вивчення. В результаті таких пошуків перекладач створює свого роду розумову робочу схему, відповідно до якої він здійснює поетапне вирішення завдань. Перекладач виявляється в ситуації лабіринту і прагне досягти мети оптимальним шляхом. Жоден перекладач не в змозі здійснити всі можливі і необхідні дії, перебрати всі варіанти. Кожен перекладач бачить лише частину можливих інтерпретацій і варіантів. Ухвалення рішення обумовлюється рядом загальних факторів.

ВИСНОВКИ

Наразі питання виховання є одним із нагальних. Маючи справу з перекладом англomовних текстів з виховання ми маємо підбирати найдоцільніші методи та способи їхньої передачі з англійської мови на українську. Адже переклад полягає у відтворенні на мові-рецептора найбільш близького природнього еквівалента вихідного повідомлення, з боку значення та з боку стилю. Отже, визначаємо переклад як процес, що характеризується

установою на передачу комунікативного ефекту первинного тексту, частково модифікується відмінностями між двома мовами, двома культурами і двома комунікативними ситуаціями. В цьому нам допомагають перекладацькі трансформації, які роблять текст адаптованим під українських читачів та дають цілісну картину подій, не змінюючи її. Переклад в цілому не має бути ні буквальним (дослівним), ні вільним переказом оригіналу, хоча елементи того й іншого обов'язково мають бути присутні.

У нашому дослідженні ми пересвідчилися, що використовуються такі перекладацькі трансформації, як: калькування, розширення та скорочення тексту, транспозиція, семантична заміна тощо.

В ході нашого дослідження нам вдалося досягнути поставленої мети і ми виявили найбільш вживані та найрезультативніші перекладацькі трансформації, які використовуються в перекладі англомовних текстів з виховання дітей. Для досягнення поставленої мети ми виконали такі завдання:

дослідили сутність поняття модус виховання та його основні складові;

розглянули батьківський стиль та особливості його перекладу;

проаналізували різні батьківські стилі з позиції перекладу;

дослідили фразеологізми на позначення виховання в англомовних текстах;

вивчили неологізми на позначення виховання в англійськомовних текстах;

визначили способи еквівалентного відтворення українською мовою батьківських стилів;

проаналізували застосування перекладницьких трансформацій для адекватного відтворення засобів виховання;

проаналізували перекладацькі помилки у зіставленні перекладів англійськомовних текстів;

застосували принципи перекладу: кількості, якості, способу, релевантності.

У цілому кількість трансформацій залежить від функціонального стилю тексту. Також, ми визначили, що при перекладі англійських текстів з виховання дітей, потрібно, щоб інформація у мові перекладу подавалася персуазивно, цікаво. Отже, влучно підібрана перекладацька трансформація зробить його чітким та зрозумілим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова Ю. В. Регулятивний потенціал британських прислів'їв як засобів мовного втілення концептів «Чоловік» і «Жінка» : автореф. дис. ... канд. філол. наук / 10.02.04 / Ю. В. Абрамова. – Х., 2007. – 19 с.
2. Алиєва А. Д. Вербалізація концепту «Материнство» в сучасній англійській мові: лексико-семантичний та когнітивний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук / 10.02.04 / А. Д. Алиєва. – Львів, 2013. – 19 с. М. : Яз. рус. культуры, □
3. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека. – 2-е изд., испр. / Н. Д. Арутюнова. 1999. – 896 с.
4. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). Москва : «Междунар. отношения», 1975. 240 с.
5. Бондаренко О. С. Концепти «Чоловік» і «Жінка» в українській та англійській мовній картині світу : автореф дис. ... канд. філол наук : спец. 10.02.04 / О. С. Бондаренко. – Донецьк, 2005. – 19 с.
6. Вежбицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов / А. Вежбицкая ; пер. с англ. А. Д. Шмелева. – М. : Яз. славян. культуры, 2001. – 288 с. – (Язык. Семиотика. Культура. Малая серия).
7. Вине Ж.-П. Технические способы перевода. Москва : Прогресс, 1978. 298 с.
8. Виноградов В.С. Перевод. Общие и лексические вопросы. Москва : Издательство института общего среднего образования РАО, 2004. 224 с.
9. Воеводина Т.В. О соответствии перевода жанровым традициям ПЯ в свете социологической теории перевода // Тетради переводчика. – 1979. – Вып.16. – С.83-91.
10. Воркачев С. Г. Постулаты лингвоконцептологии / С. Г. Воркачев // Антология концептов / [под ред. В. И. Карасика, И. А. Стернина]. – М. :

Гнозис, 2007. – С. 10–12. 7. Воробьев В. В. Лингвокультурология (теория и методы) : монография / В. В. Воробьев. – М. : Изд-во РУДН, 1997. – 331 с.

11. Гак В. “Коверкание” или “подделка”? (Об одном опыте перевода варваризмов) // Тетради переводчика. – М., 1966. – Вып.3. – С.38-44.

12. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу : [монографія] / І. О. Голубовська ; Київ. нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Логос, 2004. – 283 с.

13. Городецька О. В. Національно-марковані концепти в британській мовній картині світу ХХ століття : автореф. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / О. В. Городецька. – К., 2002. – 20 с. 10.

14. Железнова Ю. В. Лингвокогнитивное и лингвокультурологическое исследование концепта «Семья» : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / Ю. В. Железнова. – Ижевск, 2009. – 20 с.

15. Калустова О.М. Відтворення частки же при перекладі іспанською як методологічна проблема // Проблеми семантики слова, речення та тексту : Зб. наук. праць. – К., 2003. – Вип.9. – С.115-126.

16. Карасик В. И. Лингвокультурный концепт как единица исследования / В. И. Карасик, Г. Г. Слышкин // Методологические проблемы когнитивной лингвистики / под ред. И. А. Стернина. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 2001. – С. 75–79.

17. Кашкин И. Критики есть и нет критики // Мастерство перевода. – М., 1965. – С.5-11.

18. Кисельова А. Л. Концепт «Жіночість» у вікторіанській лінгвокультурі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / А. Л. Кисельова. – К., 2007. – 20 с. 13.Кравець В. П. Психофізіологічні та психолого-педагогічні аспекти формування усвідомленого батьківства / В. П. Кравець. – К. : Вид. центр «Академія», 2001. – 244 с.

19. Ковалёва К.И. Оригинал и перевод: два лица одного текста. – М.: Всерос. центр переводов, 2001. – 98 с.

20. Ковалёва К.И. Оригинал и перевод: качественные и количественные различия // Перевод в современном мире : Сб. статей. – М.: Всерос. центр переводов, 2001. – С.27-39.
21. Коломієць Л.В. Віршовий переклад як метапоетичне письмо: проблема творчого методу перекладача // Мовні і концептуальні картини світу : Зб. наук. праць. – К., 2002. – № 7. – С.245-254.
22. Комиссаров В.Н. Слово о переводе. – М.: Междунар. отнош., 1973. – 215 с. 9. Ортега-і-Гасет, Х. До питання про фашизм. Переклав з іспанської В.Сахно // Ортега-і-Гасет, Х. Вибрані твори.– К.: Основи, 1994. – С.196-204.
23. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. Москва : ЭТС, 2001. 424 с.
24. Лайонз Дж. Язык и лингвистика. Вводный курс / Дж. Лайонз ; [пер. с англ. И. А. Муравьевой и Е. Г. Устиновой]. – М. : УРСС, 2004. – 320 с.
25. Латышев Л.К. Курс перевода : эквивалентность перевода и этапы его достижения. Москва : Просвещение, 1980. 160 с.
26. Марчук У. Б. Особливості функціонування концепту «мати (мама)» в індоєвропейському лінгвокультурному просторі // Вісн. Житомир. держ. ун-ту. Філологічні науки. – 2008. – Вип. 39. – С. 213–217.
27. Маслова В. А. Лингвокультурология / В. А. Маслова. – М. : Академия, 2001. – 208 с.
28. Найда Ю. К науке переводить. Принципы соответствий / Ю. Найда // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике: сб. статей. – М.: Международные отношения, 1978. - С. 23-45
29. Ніколаєва Л. Б. Типологія термінів спорідненості : автореф. дис. ... канд. філол. наук / Л. Б. Ніколаєва. – Донецьк, 2005. – 20 с.

30. Овчарова Р. В. Родительство как психологический феномен [Текст] : учеб. пособие / Р. В. Овчарова. – М. : Моск. психол.-соц. ин-т, 2006. – 496 с.
31. Осадчук Р.П. Стилiстичнi зсуви при вiдтвореннi внутрiшньої дiї в романi Ж.П.Сартра “Нудота” // Теорiя i практика перекладу. – 1993.– Вип.19.– С.118-125.
32. Почепцев Г.Г. О сохранении индивидуального своеобразия подлинника при переводе // Тетради переводчика.– М., 1967.– Вып.4.– С.94-101.
33. Приходько А. М. Концепти i концептосистеми в когнiтивно-дискурсивнiй парадигмi лiнгвiстики / А. М. Приходько. – Запорiжжя : Прем’єра, 2008. – 332 с.
34. Радзiєвська Т. В. Нариси з концептуального аналізу та лiнгвiстики тексту. Текст – соцiум – культура – мовна особистiсть : [монографiя] / Т. В. Радзiєвська. – К. : ДП «Информ.-аналiт. Агенство», 2010. – 491 с.
35. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика : очерки лингв. теории пер. Москва : Междунар. отношения, 1974. 216 с.
36. Свiтличний I. Дивнi метаморфози “перекладацької мови” // Сучаснiсть. – 1994. – № 2. – С.151-168. 13. Уваров В. Вежливостъ, изящество, перевод // Тетради переводчика.– М., 1969.– Вып.6.– С.97-99.
37. Селiванова О. Сучасна лiнгвiстика : термiнол. енцикл. / О. Селiванова. – Полтава : Довкiлля-К, 2006. – 716 с.
38. Скаб М. В. Закономiрностi концептуалiзацiї та мовної категоризацiї сакральної сфери : [монографiя] / М. В. Скаб. – Чернiвцi : Рута, 2008. – 360 с.
39. Слышкин Г. Г. Лигнвокультурные концепты и метаконцепты : [монография] / Г. Г. Слышкин. – Волгоград : Перемена, 2004. – 340 с.

40. Соколова А. В. Вербалізація концептосфери «Фемінізм» в американському жіночому дискурсі XIX–XXI ст. : автореф дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / А. В. Соколова. – Одеса, 2007. – 20 с.
41. Степанов Ю. С. Концепты. Тонкая плёнка цивилизации / Ю. С. Степанов. – М. : Яз. славян. культур, 2007. – 248 с.
42. Терпак М. А. Английский лингвокультурый концепт «Семья» и способы отражения его коннотативного содержания в языке : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / М. А. Терпак. – Самара, 2006. – 19 с.
43. Фразеологія перекладів Миколи Лукаша: Словник-довідник / О.І.Скопненко, Т.В.цимбалюк (уклад.); Г.П.Півторак (ред.); НАН України. Інститут мовознавства ім.О.О.Потебні. – К., 2002. – 735 с.
44. Хименко С. А. Лінгвокогнітивні аспекти реалізації концепта «Материнство» в англomовній картині світу / С. А. Хименко // Наука і сучасність. Педагогіка. Філологія : зб. наук. пр. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Т. 42. – К. : Логос, 2004. – С. 215–223. Науковий вісник Східно-європейського національного університету імені Лесі Українки
45. Хименко С. А. Особливості моделювання концептуального поля актанта-матері як інформаційного ядра концепту «Материнство» / С. А. Хименко // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка. – 2004. – Вип. 17. – С. 256–258.
46. Хименко С. А. Семантична диференціація номінативного простору «Материнство» в англomовній картині світу (на матеріалі лексикографічних джерел) / С. А. Хименко // Мови у відкритому суспільстві : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. – Чернігів : [б. в.], 2006. – С. 61–64.
47. Хинкис В. О пользе соразмерности и сообразности // Мастерство перевода. – М., 1965. – С.132-148.
48. Цвиллинг М.Я., Туровер Г.Я. О критериях оценки перевода // Тетради переводчика. – М., 1978. – Вып.15. – С.3-9. 17. Чуковский К.И. Высокое искусство. – М.: Сов.писатель, 1988. – 349 с.

49. Чернова А. В. Концепти «Батько», «Мати» в українській лексико-фразеологічній системі світу : автореф. дис. ... канд. філол. наук :
50. Швейцер А.Д. Перевод и лингвистика: Статус, проблемы, аспекты. Москва : Наука, 1988. 215 с
51. Яковлєва В. Б. Вербалізація концепту «Сім'я» в українській мовній картині світу : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / В. Б. Яковлєва. – Х., 2008. – 19 с.
52. Baker M. In other words. London : Routledge, 1992. 301 p.
53. Baker, M. Réexplorer la langue de la traduction: une approche par corpus // Meta. – 1998. – Vol. 43. – N°. 4.– P.480-485. 19. Malmkjær, K. Love they Neighbour: Will Parallel Corpora Endear Linguists to Translators? // Meta. – 1998. – Vol. 43. – N.º 4.– P.534-541. 20. Ortega y Gasset, J. Sobre el fascismo // Ortega y Gasset, J. Obras completas. – Madrid, 1946. – Vol.5. – P.489-497. 21.
54. Bartmiński J. Miejsce wartości w językowym obrazie świata / J. Bartmiński // Język w kręgu wartości. Studia semantyczne / pod red. J. Bartmińskiego. – Lublin : Wyd-wo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2003. – S. 59–86.
55. House J. How do we know when a translation is good? // E.Steiner & C. Yallop (Eds.), Exploring Translation and Multi-lingual Text Production: Beyond Content – Berlin: Mouton De Gruyter. – 2001a. – pp. 127–160.
56. Mitchell D. Black Swan Green. UK: Hachette. URL: <https://www.booklistonline.com/Black-Swan-Green-David-Mitchell/pid=1579319>
57. Newmark P. Approaches to Translation / P. Newmark. – Oxford, 1981.- 201 p.
58. Shlesinger, M. Interpreter Latitude vs. Due Process. Simultaneous and Consecutive Interpretation on Multilingual Trails // Empirical Research in Translation and Intercultural Studies. – Tübingen, 1991. – P. 150; Berk-Seligson, S. The Bilingual Courtroom. Court Interpreters in the Judicial Process. –

Chicago and London, 1990. . verås, L. In Search of the Third Code: an Investigation of Norms in Literary Translation // Meta. – 1998. –□22. V. 43. – №. 4.– P. 571-588.

59. Toury Gideon. Descriptive Translation Studies and Beyond / T. Gideon. - Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins,1995. – 204 p.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. <https://www.wordreference.com/>
2. <https://www.linguee.com/>
3. <https://languages.oup.com/>
4. <https://dictionary.cambridge.org/ru/thesaurus/>

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. <https://www.free-ebooks.net/parenting-children/Have-Fun-Be-Good-Be-Happy>.
2. <https://www.free-ebooks.net/parenting-children/Dad-Knows>
3. <https://www.free-ebooks.net/parenting-children/Mom-Knows>
4. <https://www.free-ebooks.net/parenting-children/Raising-the-Next-Teen-Millionaire>
5. <https://www.free-ebooks.net/parenting-children/Growing-Up-Greenbrier>
6. <https://www.free-ebooks.net/parenting-children/Parent-Power-Build-the-Bridge-to-Success>
7. <https://www.free-ebooks.net/parenting-children/Smart-Parenting>

8. <https://www.free-ebooks.net/parenting-children/Practical-Parenting>
9. <https://www.free-ebooks.net/parenting-children/Nurturing-Creative-Children>
10. <https://www.free-ebooks.net/parenting-children/Children>

ДОДАТОК А

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ НА ПОЗНАЧЕННЯ МОДУСУ ВИХОВАННЯ

the apple of one's eye, pride and joy, one big happy family, to have a falling out, bad blood, to wear the pants, to rule the roost, own flesh and blood, black sheep, family man, born with a silver spoon in one's mouth, (Born) Out of Wedlock, Accident Of Birth; And His Mother, Big Brother, Blue Blood (adj.: blue-blooded), Bob's Your Uncle, Father Figure, Helicopter Parenting, Kith and Kin, Like Father, Like Son, Like Taking Candy from a Baby, My Old Man, My Old Lady, Pop the Question, Run in the Family, Small Fry, Spare The Rod And Spoil The Child, This Is Not Your Father's, Throw the Baby Out with the Bath Water, Up the Duff, a mother has eyes in the back of her head – a mother knows what her children are doing even when she can't see them; a tiger mother – a strict and demanding mother; everyone and his mother – lots of people; like mother, like daughter – daughters often behave like their mothers did

before them; mama's boy – a boy or man who is easily influenced by his mother; Mother Goose – a fictitious collector of nursery rhymes from the eighteenth century; mother hen – someone who fusses over others in a maternal way; mother house – the principle house in a religious order; Mother Nature – the personification of nature; Mother of God – the Virgin Mary; mother's milk – something necessary and important; mother's ruin – gin mothercraft – skills related to the care of children; 'Mum's the word!' – 'Say nothing!'; necessity is the mother of invention – when the need for something is crucial, one will find ways of creating, finding or achieving it; the mother of all (something) – the largest/most extreme of something; tied to his mother's apron strings – attached and dependent on his mother; to keep mum – to keep quiet about something; to learn something at your mother's knee – to learn something at an early age; a face only a mother could love – an ugly face. It takes a village to raise a child; [Winner takes all](#); [With child](#); [Child's play](#); [You pays your money and you takes your chances](#); [You pays your money and you takes your choice](#); [It takes all kinds to make a world](#); [Raise eyebrows](#); [Raise Cain](#); [It takes two to tango](#); [Spare the rod and spoil the child](#), etc.

A babe in the house is a well-spring of pleasure. — Діти не в тягар, а в радість.

A miserly father makes a prodigal son. — Батько копить, а син грошима смітить.

Accidents will happen in the best – regulated families. — І в благородних сім'ях відбуваються нещастя.

Like begets like. — Яблуко від яблуні недалеко падає.

Like father, like son. — Який батько такий і син.

Like mother, like daughter. — Яка мати така і донька.

Many a good father has but a bad son. — У сім'ї не без виродка.

One scabby sheep will mar a whole flock. — Одна паршива вівця все стадо псує.

The rotten apple injures its neighbors . — Паршива вівця все стадо псує.

There is a black sheep in every flock. — В сім'ї не без виродка.

Too many cooks spoil the broth. — У семи няньок дитина без ока

To be a chip off the old block – бути весь (вся) в батька (в матір)

He's as stubborn as his father – a chip off the old block in other words.

Child's play / kids' stuff – дитячі забавки, дуже просто

Getting Jack to undertake this difficult assignment should be child's play.

At one's mothers knee – навчитися чогось з пелюшок, у дитинстві
Так кажуть, коли ми починаємо робити щось у ранньому дитинстві.

The mother of all – щось видатне, екстраординарне, найкраще

To be still tied to his mother's apron strings – бути маминим синочком

Mother hen – квочка

Ідіома	Переклад	Приклад
To be some-one's own flesh and blood	Близькі родичі	<p><i>He's my own flesh and blood, I will not let him die.</i></p> <p><i>Він – мій близький родич, я не дозволю йому померти.</i></p>
Bad blood (between)	Ворожі / неприязні стосунки (між)	<p><i>There is bad blood between Emma and John, that's why I'm not going to invite both of them to my party.</i></p>

Ідіома	Переклад	Приклад
		<p>У Емми і Джона неприятні стосунки, тому я не збираюся запрошувати їх обох на свою вечірку.</p>
Mother Nature	Мати-природа (зазвичай цим виразом кажуть про сили природи)	<p>We hope Mother Nature will be kind to us and save our village from the hurricane.</p> <p>Ми сподіваємося, що мати-природа буде добра до нас і врятує наше село від буревію.</p>
Blood is thicker than water	Сім'я важливіше інших речей	<p>When her brother was going through the difficult period, she supported him. Blood is thicker than water.</p> <p>Коли у її брата був важкий період, вона підтримувала його. Сім'я важливіше всього.</p>
To make yourself at home	Будьте як вдома; не соромтесь	<p>Come in and make yourself at home. Do you want a cup of coffee?</p> <p>Заходьте і почувайте себе як</p>

Ідіома	Переклад	Приклад
		вдома. <i>Не хочете чашечку кави?</i>
Like father, like son / like mother, like daughter	Яблуко від яблуні недалеко падає (використовується як в негативному, так і в позитивному контексті); який батько, такий і син / Яка мати така її донька	<i>I think his son will grow up kind and generous. Like father, like son.</i> <i>Я думаю, його син виросте добрим і щедрим. Який батько, такий і син.</i>
Home is where the heart is	Дім там, де серце	<i>I like travelling, but home is where the heart is, that's why I'm always happy to go back to my parents' old house.</i> <i>Я люблю подорожувати, але дім там, де серце, тому я завжди радий повернутися в старий будинок своїх батьків.</i>
Charity begins/starts at home	Хто думає про рідних, не забуде і чужих;	<i>Be kind and patient with your relatives, if you want to make a difference in the world. Charity begins at home.</i> <i>Будь добрим і терплячим зі своїми родичами, якщо хочеш</i>

Ідіома	Переклад	Приклад
		змінити світ на краще. Благо- дійність починається вдома.

ДОДАТОК Б

НЕОЛОГІЗМИ НА ПОЗНАЧЕННЯ МОДУСУ ВИХОВАННЯ

sass·tery *noun* What children mutter under their breath when a parent is done disciplining them. *I was almost out of the room when my son's sasstery reached my ears.*

pe·dal·li·ance *noun* A delay caused by your child waiting until you're going out the door to inform you that his shoes are too small and/or have been lost for three days. *My son's pedalliance was upsetting, but unfortunately, not entirely out of character.*

tween·o·ci·dal *adjective* How you feel when your 11-year-old rolls their eyes and says "I KNOW!" before you've even finished your sentence. *Rage-eating, rage-cleaning, or getting a puppy who can't talk back are a few ways parents deal with their tweenocidal feelings.*

son de la mère *noun* When something comes out of your mouth your own mom would say. Origin: French; literally 'sound of the mother.' *The second I said "Just wait until your father gets home" I felt an overwhelming sense of son de la mère.*

mac·ro·bib·li·o·pho·bi·a *noun* The deep-seated fear that your kid will pull out the long bedtime story to read. *My husband's severe macrobibliophobia was the reason for removing all the Dr. Seuss books from our toddler's bedroom.*

re·fer·rupt *verb* When one of your kids butts in and attempts to correct or otherwise parent his/her siblings. *I'm the parent here, please stop referrupting your sister!*

mi·si·o·logue *noun* Mentally cataloging your shortcomings as a mother, usually when you're supposed to be sleeping. *All the yelling I did today is sure to feature prominently in tonight's misiologue!*

drudg·e·mo·ny *noun* The feeling you get when you're washing dishes and people keep walking by and putting dirty plates in the sink. *The drudgemony of it all is so strong, I could rinse these dishes with my tears.*

gi·ga·sec *noun* The period of time, inversely proportional to how late you are, that it takes a small child to leave the house. *Macy is just zipping up her own jacket, be there in a gigasec!*

dis·tro·per·i·ty *noun* Realizing you can't do fourth grade math. *Nothing increases your distroperity more than homeschooling your kid through a fractions unit.*

kid·ver·sa·tion *noun* Conversation that keeps coming back to the children despite your best efforts to talk about literally anything else.

pseu·do·com·pe·tence *noun* The appearance of having it all together, which is a complete and total lie. *From one mother to another, I'm as impressed at your pseudocompetence as you probably are at mine!*

fil·tra·ture *noun* The belief that your funny-looking newborn is the most beautiful creature that ever existed. *Looking back at his baby pictures, our filtrature as new parents was pretty obvious.*

gram·biv·il·a·tude *noun* When you're thankful for your parents' help babysitting but also frustrated that you'll have to retrain the kids because they're feral now. *When the kids came back from Grandma's overtired and high on sugar, a wave of grambivilatude washed over me.*

trund·logged *adjective* Haggard from late-night trips to the store to buy supplies for school projects due the next day. *I always feel so trundlogged by the end of science fair season, I'm more over it than my kids are.*

do·tir·a·cy *noun* Exhaustion-induced act of stupidity. *In my latest dotiracy, I emailed the principal about Mrs. Miller disciplining Maddie for saying "penis" in class and accidentally CC'd the entire school.*

glit·ter·ine *adjective* Excessively sweet and over-the-top; describes the voice used by moms who are this close to losing it but desperately trying not to. *When my kids hear my glitterine voice, they have 5 minutes to start behaving before I drop them all off at the fire station.*

o·le·cap·ti·phi·li·a *noun* The compulsion to sniff a baby's head. *Visiting my newborn niece, I suffered an intense bout of olecaptiphilia that didn't go away for hours.*

pro·sol·i·fac·tion *noun* Looking forward to being alone after the kids' bedtime. *By 5 P.M., it's only sneaking chocolate chips from the pantry and prosolifaction keeping me going. See also: parensomnia.*

par·en·som·ni·a *noun* Being unwilling to go to sleep and forfeit your kid-free time, but also too tired to do anything particularly productive or enjoyable. *I've had parensomnia for so long, I look like a backup dancer from 'Thriller.'*

dis·sum·bled *adjective* Disorientation caused by the first day of school after the kids have been crawling on your head every day of summer vacation. *With no one barging in on me in the bathroom for the first time in three months, September had me feeling pretty dissumbled.*

eu·phor·i·fused *adjective* Puzzled and overjoyed at seeing a freshly replaced toilet paper roll in the bathroom that you had nothing to do with. *She was so euphorifused she thought she'd accidentally walked into the neighbor's bathroom instead of her own!*

re·nume *verb* Calculating how much sleep you'll get if you fall asleep right now... or now... or now. *My math has really improved from all the renuming I do every night.*

zy·go·cly·sm *noun* The result of siblings who join forces to create a super-mess. *No baby book warns you about the zygoclysm three kids can produce during a 20-minute shower.*

ger·i·a·tray·al *noun* Realizing your teen heartthrobs look like grandpas now. *Seeing Luke Perry on the cover of AARP magazine was the ultimate geri-atrayal.*

suf·flight *noun* Something your child says or does that abruptly melts your heart when they've spent all day being exasperating. *Earlier today I was looking into the rules about selling children on Facebook Marketplace, but that sufflight changed my mind.*

leth·id·ness *noun* The special dread reserved for parents visiting a porta-potty with a young child who touches everything with wild abandon. *Pre-schooler in hand, I approached the biffy at the park with lethidness.*

sen·si·bi·ate *verb* To envy another parent's practical items. *I once swore I'd never drive a minivan, and now I'm sensibiating over ones with more cargo space than mine.*

night·ghast *noun* When you wake up at 2 A.M. and your kid is standing at your bedside staring at you. *A nightghost from my kindergartner has everything from the 'Halloween' franchise except a hockey mask.*

con·flear *verb* To make accidental eye contact with a child. *The baby was almost asleep and then I confleared and broke the spell.*

quest·il·it·y *noun* Infinite love for someone coupled with the need to hide from them in the moment. *No one's questility is greater than the parent of a 3-year-old who won't stop asking 'why.'*

re·cip·ro·quence *noun* A punishment that is more painful for the parent than for the child. *Reciproquences like revoked screen time privileges are often*

given out by the parent who won't be around to deal with the fallout the next day.

sup·peal *verb* When your kid calls a sibling to dinner by standing right where they are and yelling the sibling's name right next to your ear. *I can sup-peal as well as you can, so that's not what I meant by "go get your brother for dinner!"*

so·lode *noun* A solo bathroom trip. *As a stay-at-home mom, a solode every once in a while is like a vacation in the freaking Bahamas.*

cog·ni·pe·di·a *noun* The feeling that you left a kid behind. *We left in such a hurry no one noticed Claire wasn't with us, but we didn't get far before my cognipedia kicked in.*

dis·rup·tar·ious *adjective* Causing concealed laughter; of or pertaining to child behavior that is bad but also hilarious. *It was disruptarious when Jackson looked at his elephant coloring page and told the preschool teacher he "didn't have time for this *%&#."*

tra·vail *noun* Not a made-up word, but a repurposed collective noun for a group of moms. *A travail of mothers arrived at book club, so excited to be out of the house without kids it hardly mattered that none of them had read the book.* See also: laundering (of mothers.) Colloquial: hot mess (of moms.)

SUMMARY

Currently, the issue of parenting is one of the most urgent one. The research deals with the translation of English parenting books into the Ukrainian language. When observing the translation of English-language parenting books, we have selected the most appropriate methods and ways of their translation from English into Ukrainian. Eventually, the translation process consists in reproducing the closest natural equivalent of the original message in terms of meaning and style. It is possible to define translation as a process characterized

by conveying the communicative effect of the original text. Translation transformations help us to achieve this communicative effect.

In our research, we applied such translation transformations as: tracing, expanding and shortening the text, transposition, semantic replacement, etc.

In the course of our research, we have managed to achieve the established research goal and we have discovered the most used and the most effective translation transformations applied in the translation of English-language texts on raising children. To achieve the goal, we have performed the following tasks:

1. researched the essence of the concept of mode of parenting and its main components;
2. considered the parental style and peculiarities of its translation;
3. analyzed different parenting styles from the perspective of translation;
4. researched phraseological units to denote parenting in English-language texts;
5. studied neologisms to denote parenting in English-language texts;
6. determined methods of equivalent reproduction of parental styles in the Ukrainian language;
7. analyzed the application of translation transformations for adequate reproduction of parenting resources;
8. analyzed translation errors in translations of English-language texts;
9. applied the principles of translation: quantity, quality, method, relevance.

In general, the number of transformations depends on the functional style of the text. Also, we have determined when translating English texts on raising children, it is necessary that the information in the translated language be presented persuasively and interestingly. Therefore, a well-chosen translation transformation will make it clear and understandable.